

Open your mind. LUT.

Lappeenranta **University of Technology**

School of business and Management

Kandidaatintutkielma

Talousjohtaminen

Yritysvastuun kehitys ja ilmiön näkyvyys kansallisessa ammattilehtikirjoittelussa

The Development of the Corporate Social Responsibility and the visibility of the phenomenon in the national journal of business professionals

30.11.2015

Tekijä: Elina Ojala

Ohjaaja: Satu Pätäri

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	1
1.1. Tutkielman tausta	1
1.2. Tutkimuksen tavoitteet, tutkimusongelmat ja rajaukset	3
1.3. Tutkimusmenetelmä ja -aineisto	4
1.4. Tutkielman teoreettinen viitekehys	5
1.5. Tutkielman rakenne	7
2. YRITYSVASTUUN HISTORIA JA KEHITYS	8
2.1. Yritysvastuun käsite	8
2.2. Yritysvastuun historia	10
2.3. Yritysvastuu- tutkimuksen teemat	13
2.3.1. Yritysvastuun määritelmä	13
2.3.2. Sidosryhmä- teoriat	15
2.3.3. Yritysvastuun ja yrityksen taloudellisen kannattavuuden välinen suhde	18
2.3.4. Ympäristövastuu	21
3. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA TULOKSET	24
3.1. Ammattilehden esittely	24
3.2. Aineiston valinta ja käsittely	24
3.3. Yritysvastuun näkyvyys suomalaisessa ammattilehtikirjoittelussa	25
3.3.1. Ympäristövastuu	27
3.3.2. Taloudellinen vastuu	30
3.3.3. Sosiaalinen vastuu	33
4. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	37
4.1. Vastaukset tutkimuskysymyksiin	37
4.2. Tutkielman rajoitukset ja mahdollisia jatkotutkimusaiheita	41
LÄHTEET	43
AINEISTOLÄHDELUETTELO	50

1. JOHDANTO

Yritysvastuu on ilmiö, josta keskustelu on lisääntynyt erityisesti 2000- luvulta lähtien. Tämän yritys vastuuta käsittelevän kandidaatin tutkielman tarkoituksena on selvittää miten yritys vastuuta on kehittynyt ja miten ilmiö on näkynyt suomalaisessa ammattilehtikirjoittelussa vuosina 2005- 2014. Tutkielma on laadullinen tutkimus, jonka aineisto on kerätty suomalaisesta Talouselämä- lehdestä. Tämä tutkielma koostuu neljästä pääluvusta, alkaen aiheeseen johdattelevasta johdannosta ja päättyen tutkielman yhteenvedon ja johtopäätöksiin.

1.1. Tutkielman tausta

Keskustelu yritys vastuuta (*Corporate social responsibility, CSR*) on lisääntynyt julkisuudessa 2000 – luvulta lähtien. Syynä tähän on osaltaan globalisaation aiheuttamat kehityksen vinoumat kehitysmaissa, hyvinvointivaltion rahoitusongelmat, yritysten pörssikauppojen sisäpiirisääntöjen sekä kilpailu- ja tilinpitolainsäädännön rikkomukset (Fibs, 2013a). Yritysten suhteessa sidosryhmiin on tapahtunut jonkin asteinen murros 2000 – luvulla. Aikaisemmin vastuun asiat saatettiin hoitaa menestyksekkäästi huolehtimalla hyvin suoraan omaan toimintaan vaikuttavista sidosryhmistä. Nykyään tämä ei enää riitä, kun yrityksiä syytetään osallisuudesta monenlaisiin rikkomuksiin ja rikoksiin eri puolella maailmaa. (Joutsenvirta et al. 2011, 15)

Yritysvastuun määrittely ei ole helppoa, sillä vuosien saatossa se on määritelty monella eri tavalla. Määritelmät ovat myös osittain päällekkäisiä ja ristiriitaisia keskenään. Yritysvastuu- käsitteen modernin aikakauden voidaan katsoa alkaneen 1950 – luvulta ja käsite jatkaa muokkautumistaan edelleen. Yleisellä tasolla yritys vastuulla tarkoitetaan yrityksen toiminnan taloudellisia, ekologisia ja sosiaalisia

vaikutuksia yhteiskunnalle ja sidosryhmille. (Linnenluecke & Griffiths 2013, 382; Juutinen & Steiner 2010, 21)

Egri ja Ralston (2008, 322-325) tutkivat yritysvastuun kehitystä ja kehityksen ilmenemistä tieteellisissä julkaisuissa vuosina 1998 – 2007. He jakoivat artikkelit teemoittain; yritysvastuuseen (CSR), ympäristöön, etiikkaan ja hallintoon. Heidän mukaansa yritysvastuu kirjoittelussa on painotettu etiikkaa ja hallintoa enemmän kuin ympäristökysymyksiä ja yritysvastuuta yleisellä tasolla. Linnenluecke ja Griffiths (2013, 382) puolestaan tutkivat yritysvastuun kehitystä vuodesta 1953 vuoteen 2011. He jäsensivät yritysvastuun kentältä neljä eri tutkimusteemaa; yritysvastuun määritelmä, sidosryhmäteoriat, yritysvastuun vaikutus yrityksen taloudelliseen kannattavuuteen ja ympäristövastuu. Locket, Moon ja Visser (2006, 116) puolestaan tutkivat yritysvastuun näkyvyyttä lehtikirjoittelussa vuodesta 1992 vuoteen 2002. He luokittelivat artikkelit neljään eri ryhmään riippuen siitä, mitä yritysvastuun aihealuetta ne käsittelivät. Nämä teemat olivat sosiaalinen vastuu, ympäristövastuu, eettinen liiketoiminta ja sidosryhmät. Heidän mukaansa vuosina 1992 – 2002 yritysvastuun tutkimuksessa suosituimmat teemat olivat ympäristövastuu ja eettinen liiketoiminta.

Yritysvastuun kehitystä on pyritty selvittämään monissa tutkimuksissa. Aikaisemmat tutkimukset ovat kuitenkin olleet hyvin kansainvälisiä ja niissä on usein käytetty Yhdysvaltalaisista yrityksistä kerättyä aineistoa. Tässä tutkielmassa käytetään suomalaista aineistoa, joka on kerätty suomalaisesta liiketaloudellisesta ammattilehdestä. Aikaisempiin tutkimuksiin perustuen tässä tutkielmassa yritysvastuun keskeisimmiksi tutkimusteemoiksi on nostettu yritysvastuun määritelmä, ympäristövastuu, sidosryhmät sekä yritysvastuun ja taloudellisen kannattavuuden välinen suhde. Nämä teemat näkyvät erityisesti tämän tutkielman teoriaosuudessa.

Yritysvastuun terminologia ei ole vielä täysin vakiintunutta. Suomenkielessä voidaan yritysvastuun synonyymeinä käyttää ainakin termejä yhteiskuntavastuu, kestävä kehitys,

vastuullinen liiketoiminta tai sosiaalinen vastuu (Juutinen & Steiner 2010, 20; Fibs 2013c). Tässä tutkielmassa käytetään termiä yritysvastuu kuvaamaan yritysten liiketoiminnan vastuullisuuteen viittaavaa näkökulmaa. Termi yritysvastuu käsittää tässä tutkielmassa taloudellisen, sosiaalisen ja ekologisen vastuun.

1.2. Tutkimuksen tavoitteet, tutkimusongelmat ja rajaukset

Tutkielman tavoitteena on selvittää miten yritysvastuu on kehittynyt ja miten ilmiö on näkynyt kansallisessa ammattilehtikirjoittelussa vuosina 2005- 2014. Tutkielman toisena tavoitteena on selvittää mitä yritysvaluun teemoja on havaittavissa ammattilehtikirjoittelussa.

Tutkielmalle on asetettu seuraava päätutkimusongelma:

- Miten yritysvaluun on kehittynyt ja miten ilmiö on näkynyt suomalaisessa ammattilehtikirjoittelussa vuosina 2005 – 2014?

Päätutkimusongelman ratkaisemiseksi on asetettu seuraava alatutkimusongelma:

- Mitkä yritysvaluun tutkimuksen teemat nousevat esille ammattilehtikirjoittelussa?

Tutkielman päätutkimusongelmana on miten yritysvaluun on kehittynyt ja miten ilmiö on näkynyt suomalaisessa ammattilehtikirjoittelussa vuosina 2005 - 2014. Kysymykseen haetaan vastausta selvittämällä miten yritysvaluun on tutkittu vuosien saatossa ja mitä keskeisiä tutkimusteemoja yritysvaluun – tutkimuksen kentältä nousee esille. Ilmiön näkyvyyttä ammattilehtikirjoittelussa tutkitaan etsimällä yritysvaluun liittyviä artikkeleja suomalaisesta Talouselämä – lehdestä vuosilta 2005- 2014. Tutkimuksen alaongelman avulla pyritään saamaan vastaus päätutkimusongelmaan. Tutkielman alatutkimusongelmaksi on asetettu: mitkä yritysvaluun tutkimuksen teemat nousevat

esille ammattilehtikirjoittelussa. Tähän pyritään saamaan vastaus tutustumalla huolellisesti lehdestä kerättyihin yritys vastuuta käsitteleviin artikkeleihin ja etsimällä niistä yhteisiä piirteitä, joiden perusteella ne voidaan jakaa teemoihin.

Tutkielmasta on rajattu pois ajallinen, toimialakohtainen sekä yritysmuotoon liittyvä vertailu. Aikaisempiin tutkimuksiin pohjautuen tämän tutkielman teorialuvussa nostetaan esille neljä yritys vastuututkimuksen teemaa; yritys vastuun määritelmä, yrityksen sidosryhmät, yritys vastuun ja yrityksen taloudellisen kannattavuuden välinen suhde ja ympäristö vastuun. Muut yritys vastuun tutkimusteemat rajataan tutkielman ulkopuolelle. Tutkielman ulkopuolelle jää esimerkiksi yritys vastuuraportointi, yritys vastuuraporttien varmentaminen ja yritys vastuun yrityksen markkinoinnissa. Ympäristöön, liiketoiminnan etiikkaan ja yritysten yhteiskunnalliseen vastuuseen liittyvät kysymykset ovat viime vuosina saaneet paljon huomiota niin julkisuudessa kuin tieteessäkin. Yritys vastuun keskustelu onkin lisääntynyt 2000- luvulta alkaen ja erityisesti vuodesta 2005 yritys vastuun keskustelu on ollut pinnalla (Garriga & Melé 2004, 51; Kallio & Nurmi 2005, 10). Näistä syistä tämä tutkielma on rajattu koskemaan vuosia 2005- 2014.

1.3. Tutkimusmenetelmä ja -aineisto

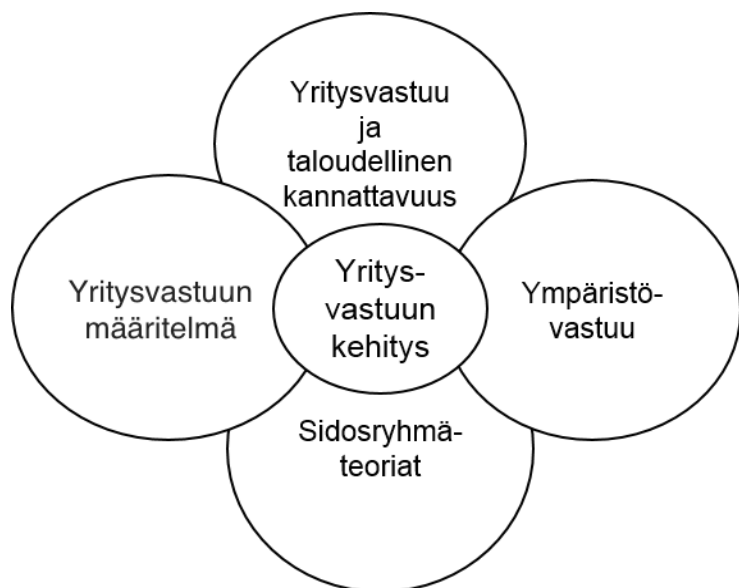
Tutkielma on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen, johon sisältyy ajatus, että todellisuus on moninainen. Tutkimuksessa on otettava huomioon, että tapahtumat muovaavat samanaikaisesti toinen toistaan ja ilmiöistä on mahdollista löytää monen suuntaisia suhteita. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Tuloksiksi voidaan saada vain ehdollisia selityksiä johonkin tiettyyn paikkaan ja aikaan rajoittuen. Yleisesti voidaan todeta, että laadullisessa tutkimuksessa pyritään pikemminkin löytämään tai paljastamaan tosiasioita kuin todentamaan jo olemassa olevia totuusväittämiä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 161)

Tässä tutkielmassa käytetään aineistona suomalaisen Talouselämä- lehden artikkeleita. Lehdistä kerätään yritys vastuuta koskevat artikkelit selaamalla lehdet kannesta kanteen. Analysoitavaan aineistoon otetaan mukaan kaikki artikkelit, joiden otsikossa tai alaotsikoissa mainitaan yritys vastuuseen viittaava sana. Analysoitavaan aineistoon ei oteta mukaan mainoksia, mielipidekirjoituksia, pääkirjoituksia tai kirja-arvosteluja. Aineisto kerätään vuosilta 2005- 2014.

Kerätyn aineiston ensisijaisena analysointimenetelmänä käytetään sisällönanalyysiä. Lisäksi analysoinnin apuna käytetään teemoittelua. Sisällönanalyysin avulla artikkelit voidaan analysoida systemaattisesti ja objektiivisesti. Tutkittavasta ilmiöstä pyritään saamaan kuvaus tiivistetyssä ja yleisessä muodossa. (Tuomi & Sarajärvi 2006, 105-106) Sisällönanalyysi tehdään aineistolähtöisesti, mikä tarkoittaa, että analysoitava aineisto luokitellaan teemoihin sen mukaan mitä aineistosta löydetään. Artikkeleita ei jaotella ennalta määriteltyihin teemoihin vaan teemojen annetaan nousta aineistosta. Aineiston analysoinnin apuna käytetään teemoittelua, jonka avulla aineistosta pyritään löytämään tutkimusongelman kannalta merkityksellisiä teemoja. Aineistosta poimitaan tutkimusongelmaa valaisevia sitaatteja. Tämän lisäksi aineisto kvantifioidaan, jotta saadaan määrällisiä tuloksia. (Eskola & Suoranta 1998, 174)

1.4. Tutkielman teoreettinen viitekehys

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys pohjautuu yritys vastuun kirjallisuuteen ja aiheesta aikaisemmin tehtyyn tutkimukseen. Tutkielman teoreettinen viitekehys on nähtävillä alla olevassa kuviossa yksi.

Kuvio 1. Teoreettinen viitekehys (mukaillen Linnenluecke & Griffiths 2013, 382)

Linnenluecke ja Griffiths (2012, 382) toteavat tutkimuksessaan, että yritys vastuututkimus on viimeisen 50:n vuoden aikana syntynyt muutamasta tutkimusteemasta ja kehittynyt neljään erilliseen, käsitteelliseen tutkimushaaraan, jotka ovat yritys vastuun määritelmä, sidosryhmäteoriat, yritys vastuun ja yrityksen taloudellisen kannattavuuden välinen suhde sekä ympäristövastuu. Teemat ovat osittain päällekkäisiä ja niitä ei voida yksiselitteisesti erottaa toisistaan. Tämän tutkielman teoreettisen viitekehysten muodostaa yritys vastuun kehitys ja nämä neljä edellä mainittua tutkimusteemaa, jotka Linnenluecke ja Griffiths (2012, 382- 391) toivat esille omassa tutkimuksessaan. Teemat näkyvät erityisesti tutkielman teoriaosuudessa. Empiriaosuudessa korostuvat kerätystä aineistosta esiin nousevat teemat, jotka voivat hieman poiketa teoriaosuudessa esitetyistä teemoista.

Yritys vastuun määritelmän tutkimus on käynnistynyt vuonna 1979. Nämä tutkimukset ovat keskittyneet lähinnä yritys vastuun käsitteen määrittelyyn sekä erilaisten yritys vastuun mallien luomiseen. 1970- luvulta lähtien on myös keskusteltu yritys vastuun ja yrityksen taloudellisen kannattavuuden välisestä suhteesta. Sidosryhmä

näkökulmat yritysvastuu- tutkimukseen puolestaan tulivat mukaan 1980- luvulla. Tuoreimman tutkimusteeman muodostaa ympäristövastuu, jonka voidaan katsoa käynnistyneet 1990- luvun puolivälissä. (Linnenluecke & Griffiths 2012, 386- 388)

1.5. Tutkielman rakenne

Tutkielma jakautuu neljään lukuun. Ensimmäinen luku on johdanto, jossa esitellään tutkielman taustaa, tutkimusongelmat, tutkielman tavoitteet ja rajaukset, tutkimusmenetelmä ja – aineisto, tutkielman teoreettinen viitekehys sekä tutkielman rakenne. Toinen luku muodostaa tutkielman teoriaosuuden. Luvussa käsitellään yritysvastuun historiaa ja kehitystä sekä määritellään yritysvastuu käsitteenä ja paneudutaan yritysvastuun kehitykseen ja aiheesta aikaisemmin tehtyyn tutkimukseen. Tässä luvussa esitellään lisäksi tarkemmin neljä yritysvastuun aikaisemmasta tutkimuksista esille nousutta keskeistä teemaa sekä esitellään näistä teemoista aikaisemmin tehtyä keskeisimpiä tutkimuksia. Kolmas luku sisältää tutkielman empiriaosuuden. Tässä luvussa esitellään tarkemmin tutkielmassa käytetty aineisto, aineiston valinta ja käsittely sekä tutkimustulokset. Neljäs, viimeinen luku, käsittää tutkielman yhteenvedon ja johtopäätökset. Viimeisessä luvussa käydään läpi tutkimuskysymyksiin saadut vastaukset, keskustellaan saaduista tutkimustuloksista sekä pohditaan tutkielman rajoituksia ja mahdollisia jatkotutkimusaiheita.

2. YRITYSVASTUUN HISTORIA JA KEHITYS

Tässä luvussa perehdytään tutkielman teoreettiseen taustaan. Ensin määritellään yritys vastuun käsite. Seuraavassa kappaleessa selvitetään yritys vastuun tutkimuksen historiaa ja lopuksi esitellään neljä yritys vastuun tutkimuksen kentältä esiin nousutta teemaa; yritys vastuun määritelmä, sidosryhmä-teoriat, yritys vastuun ja taloudellisen kannattavuuden välinen suhde sekä ympäristö vastuun.

2.1. Yritys vastuun käsite

Yritys vastuun käsitteellä on monimuotoinen ja laajalle ulottuva historia (Carroll 1999, 268). Yleisellä tasolla yritys vastuulla tarkoitetaan yrityksen toiminnan taloudellisia, ekologisia ja sosiaalisia vaikutuksia yhteiskunnalle ja muille sidosryhmille (Juutinen & Steiner 2010, 21). Yrityksen taloudellisella vastuulla tarkoitetaan kannattavaa taloudellista toimintaa, riskienhallintaa sekä hallintokäytäntöjä. Taloudellisen vastuun taustalla on ajatus, että taloudellinen kasvu ja kannattavuus on saavutettava eettisesti hyväksyttävällä tavalla. Yrityksen ympäristö vastuulla tarkoitetaan yrityksen itsensä aiheuttamien välittömien ympäristö ongelmien ja – riskien hallintaa sekä luonnonvarojen kestävästä käytöstä. (Rohweder 2008, 97- 99)

Sosiaalinen vastuu kuvaa sitä, miten yritys toimii suhteessa sidosryhmiin ja yhteiskuntaan (Lehtipuu & Monni 2007, 66; Lankoski 2008, 537). Yrityksen sosiaaliseen vastuuseen kuuluu yrityksen työntekijöiden hyvinvointiin ja osaamiseen liittyvät asiat, työntekijöiden kulttuurin ja arvojen kunnioittaminen sekä vastuu tuotteista ja palveluista. Lisäksi yrityksillä on paikallista sosiaalista vastuuta sekä globaalia sosiaalista vastuuta. Paikallinen sosiaalinen vastuu tarkoittaa ympäristön asukkaiden, yhteisöjen sekä viranomaisten ja poliittisten päättäjien kanssa käytävään vuoropuhelua. Globaali sosiaalinen vastuu liittyy puolestaan monikansallisiin yrityksiin, jotka ottavat kantaa hyvinvoinnin alueelliseen kehittämiseen esimerkiksi investointipäätöksensä pohjalta.

(Rohweder 2008, 103 – 104) Sosiaaliseen vastuuseen kuuluvat ihmisoikeudet sekä muut tekijät, jotka vaikuttavat kuluttajiin, yhteisöön tai muihin sidosryhmiin yhteiskunnassa (Lankoski 2008, 537).

Yritysvastuun synonyymeinä käytetään usein termejä yhteiskuntavastuu, yrityskansalaisuus, vastuullisuus, vastuullinen liiketoiminta, kestävä kehitys ja eettinen liiketoiminta (Fibs 2013c, Wood 2010, 50). Termit eroavat toisistaan lähinnä painotuksiltaan. Esimerkiksi yhteiskuntavastuu- termiä käytetään usein viittamaan muiden organisaatioiden, kuin yritysten, kuten julkisen sektorin toimijoiden vastuullisuuteen. Termi yritysvastuu puolestaan on vakiinnuttanut asemansa liike-elämässä. (Fibs 2013c) Tässä tutkielmassa käytetään jatkossa termiä yritysvastuu viittamaan yrityksen liiketoiminnan taloudelliseen, sosiaaliseen ja ekologiseen vastuuseen.

Kestävästä kehityksen- käsite (*Sustainable development*) tuotiin ensimmäisen kerran esille, kun Brundlandin komission raportti julkaistiin vuonna 1987. Raportin mukaan kestävällä kehityksellä tarkoitetaan nykyisten tarpeiden tyydyttämistä siten, että tulevien sukupolvien mahdollisuudet omien tarpeidensa tyydyttämiseen eivät vaarannu. (World commission on Environment and development 1987,8) Kestävä kehitys voidaan nähdään tavoitteena, johon yritysvastuulla pyritään. Kestävän kehityksen voidaan ajatella olevan yleistermi, joka kattaa niin valtioiden, yksittäisten yritysten ja kuin muidenkin organisaatioiden toiminnan. (Fibs 2013c) Kestävyys tarkoittaa eri asioita eri organisaatioille. Yksi yritys voi nähdä kestäväksi toiminnaksi liiketoimintamallinsa ja prosessiensa uudistamisen, kun taas toinen yritys näkee kestävä liiketoiminnan vain liiketoimintansa selviytymisenä seuraavasta kymmenestä vuodesta. (Swanson & Zhang 2012, 630; Smith & Charicz 2011, 75)

Termi eettinen liiketoiminta (*Business Ethics*) kattaa yrityksen moraaliset periaatteet ja päätöksenteon, hallinnolliset kysymykset ja yrityksen codes of conduct- säännökset

(Goel & Ramanathan 2014, 49). Eettinen liiketoiminta on etiikan ja liiketoiminnan vuorovaikutusta (Joyner & Payne 2002, 299). Eettisen liiketoiminnan käsitteeseen liittyy läheisesti moraalikäsitys. Eettisen liiketoiminnan näkökulmasta yrityksen toimintaa ei arvioida sen tehokkuuden kautta vaan toimintaa arvioitaessa tulee pohtia onko toimintaa moraalisesti katsottuna hyväksyttävää. Eettinen liiketoiminta on käsitteenä muuntuva, muuttuen uusien teknologioiden yhteydessä, sillä uudet teknologiat tuovat mukanaan uusia tapoja hyödyntää ja käyttää resursseja, mitkä puolestaan kehittävät yhteiskunnallisia käytäntöjä ja lopulta johtaa globaalin liiketoimintaverkoston syntyyn, jossa osapuolet ovat alati yhteydessä toisiinsa. (Goel & Ramanathan 2014, 50)

Termi yrityskansalaisuus (*Corporate citizenship*) esiteltiin ensimmäisen kerran 1980-luvulla (Garriga & Melé 2004,57). Termillä yrityskansalaisuus viitataan yrityksen osallistumiseen yhteiskunnan vastuulliseen kehittämiseen ja ongelmien lievittämiseen. Yritys nähdään luontaisena osana yhteiskuntaa, kokonaisuutena, joka toimii yhteisten tavoitteiden mukaisesti. Yrityskansalaisuuden näkökulmasta vastuullisuus on luontainen osa yrityksen halua ja tarvetta olla mukana rakentamassa yhteistä hyvää. Yritysten vastuullisuus ei ole yhteiskunnan yrityksille asettamia rajoitteita. (Fibs 2013b; Matten, Crane & Chapple 2003, 111- 114). Yrityskansalaisuus-termistä on tullut yhä suositumpi liike-elämässä ja yrityskansalaisuutta käsitteleviä tutkimuksia on tehty kasvavissa määrin 1990-luvun lopulta ja 2000-luvun alusta alkaen. (Matten & Crane 2005,166)

2.2. Yritysvastuun historia

Yritysvastuun käsitteen modernin aikakauden voidaan katsoa alkaneen 1950 – luvulta, jolloin Bowen julkaisi kirjansa *Social Responsibilities of the Businessman*. Kirjassaan Bowen määritteli yritysvastuun liikemiesten tarpeeksi noudattaa yhteiskunnan yleisiä arvoja ja tehdä päätöksiä, jotka ovat linjassa näiden yhteiskunnan arvojen kanssa. (Bowen 1953 ref. Carroll 1999, 270) Davis (1960,70) puolestaan määritteli yritysvastuun

liikemiesten päätöksiksi ja teoiksi, joita he tekevät ainakin osittain muista syistä kuin välittömän taloudellisen tai teknillisen hyödyn saavuttamiseksi.

Davis (1973, 312-313) määritteli yritysvastuun yrityksen harkinnaksi ja reagoimiseksi asioihin, jotka kattavat enemmän kuin vain yrityksen kapeat, taloudelliset, teknilliset ja lailliset vaatimukset. Yrityksen tulee pohtia päätöksentekoprosessia ja sen vaikutuksia ulkopuoliseen sosiaaliseen järjestelmään tavalla, joka ottaa huomioon taloudellisten tavoitteiden lisäksi muitakin tavoitteita. Yritysvastuu alkaa siis siitä, mihin laki päättyy. Yritys ei ole vastuullinen, mikäli se noudattaa vain lain vaatimuksia. Vastuullinen yritys hyväksyy myös lain ulkopuolelle jäävät velvoitteet.

Vuonna 1979 Carroll toi artikkelissaan esille englanninkielisen käsitteen *Corporate Social Performance*, joka suomessa kääntyy myös yritysvastuuksi. Carroll (1979, 497-505) esitteli artikkelissaan CSP – mallin, jossa yritysvastuun käsitteen oletetaan muodostuvan kolmesta eri osa-alueesta. Ensimmäinen osa-alue käsittää yritysvastuun käsitteen, joka muodostuu harkinnanvaraisesta vastuusta, eettisestä vastuusta, laillisesta vastuusta ja taloudellisesta vastuusta. Käsitteen oletuksena on, että yhteiskunnalla on yritystä kohtaan taloudellisia, eettisiä, laillisia ja harkinnanvaraisia odotuksia. CSP-mallin toinen osa-alue muodostuu yritystä koskevista vastuukysymyksistä, jotka yrityksen tulee ottaa huomioon omassa liiketoiminnassaan. Jokaiselle yritykselle kohdistetut vastuukysymykset ovat riippuvaisia esimerkiksi yrityksen koosta tai toimialasta ja ne vaihtelevat yrityskohtaisesti. Näitä vastuukysymyksiä ovat esimerkiksi yrityksen fyysinen toimintaympäristö, tuoteturvallisuus ja osakkeenomistajat. CSP – mallin kolmas osa-alue muodostuu yrityksen yhteiskunnallisesta reagoitiherkkyydestä. Tällä tarkoitetaan sitä kuinka paljon yritys huomioi vastuukysymyksiä liiketoiminnassaan. Tämä kolmas osa-alue muodostuu jatkumosta, jonka toisessa päässä yritykset eivät reagoi vastuukysymyksiin lainkaan ja toisessa päässä yritykset, jotka reagoivat kysymyksiin herkästi. (Carroll 1979, 499 - 504)

Yritysvastuu ei ole käsitteenä laajuutensa vuoksi helposti jäseneltävissä ja tämän vuoksi siitä on vuosien saatossa pyritty muodostamaan useita erilaisia käsitteellisiä malleja. Carroll on CSP – mallin lisäksi luonut toisen tunnetun mallin yritysvastuun käsitteen hahmottamiseksi. Tämä ”yritysvastuun pyramidi” pyrkii selittämään yritysvastuun osa-alueita tarkemmin (Carroll 1991, 39). Yritysvastuun osa-alueet, taloudellinen, eettinen, laillinen ja filantrooppinen vastuullisuus muodostavat pyramidin, jonka perustana toimii taloudellinen vastuu. Ilman taloudellista tulosta yritys ei voi toimia. Seuraavana pyramidissa on laillinen vastuu, jolla tarkoitetaan lain noudattamista. Yrityksen tulee noudattaa yhteiskunnan sääntöjä. Kolmantena tasona pyramidissa on eettinen vastuullisuus, jolla tarkoitetaan velvollisuutta toimia oikein ja pyrkiä minimoimaan yrityksen sidosryhmille, kuten työntekijöille ja asiakkaille, aiheutuvat haitat. Lopulta yritysvastuu pyramidin huipun muodostaa filantrooppinen vastuullisuus, jonka oletuksena on, että yritys on hyvä yrityskansalainen. Yrityksen tulee edistää yhteiskunnan ja lähiyhteisön taloudellisia voimavaroja sekä parantaa elämän laatua. (Carroll 1991, 39-43)

Edellä esitetyissä yritysvastuun määritelmässä on korostettu, että vastuullisuus ulottuu yrityksen taloudellista vastuuta laajemmalle. Yritykseltä voidaan olettaa myös yhteiskunnallisiin vastuukysymyksiin vastaamista. Vastakkaisia näkemyksiäkin on esitetty. Friedmanin (1970,122-126) mukaan yrityksellä ei ole muita vastuita kuin taloudellinen vastuu. Friedman edusti näkemystä, jonka mukaan yrityksen ainoa tehtävä on tuottaa osinkoja osakkeenomistajille. Friedmanin mukaan yritysvastuun käsite on järjetön, sillä vastuu liittyy aina ihmisten, ei yritysten, välisiin suhteisiin. (Vihanto 2005, 15). Yrityksen yksi ja ainoa vastuu on käyttää sen käytettävissä olevia resursseja ja kohdistaa toimintansa lain sallimissa rajoissa siten, että yrityksen tuotot kasvavat (Friedman 1970, 122- 126).

2.3. Yritysvastuu- tutkimuksen teemat

Yritysvastuuta on tutkittu paljon ja monista eri näkökulmista. Yritysvastuu on laaja käsite, jolle ei voida määritellä tarkkoja rajoja. Yritysvastuututkimus pitää sisällään monia eri teemoja, joista suosituimpia ovat olleet muun muassa yritysvastuun määrittelemisen, ympäristövastuu, eettinen liiketoiminta, sosiaalinen vastuu, sidosryhmä näkökulmat sekä yritysvastuun ja taloudellisen kannattavuuden välinen suhde. Teemat ovat osittain päällekkäisiä ja tutkimusten luokittelu eri teemoihin sisältää myös aukkoja. (Locket et al. 2006, 117; Linnenluecke & Griffiths 2013,382; Egri & Ralston (2008, 322-325) Näihin tutkimuksiin pohjautuen tähän tutkielmaan on nostettu esille neljä yritysvastuu- tutkimuksen teemaa; yritysvastuun määritelmä, sidosryhmä- teorit, yritysvastuun ja yrityksen taloudellisen kannattavuuden välinen suhde sekä ympäristövastuu. Näihin tutkimusteemoihin perehdytään seuraavaksi hieman tarkemmin.

2.3.1. Yritysvastuun määritelmä

Tämän tutkimusteeman perustana on eettinen ajatus, että yrityksillä, jotka ovat osana yhteiskuntaa, on sosiaalinen velvollisuus ottaa toimintansa vaikutukset huomioon taloudellisia vaikutuksia laajemmin (Linnenluecke & Griffiths 2013, 386). Tämän tutkimussuuntauksen katsotaan saaneen alkunsa, kun Carroll vuonna 1979 julkaisi CSP- mallia käsittelevän artikkelinsa. Carrollin artikkeli loi pohjan yritysvastuu- tutkimukselle. Tämän teeman tutkimukset ovat keskittyneet pääasiassa kehittämään globaalia käsitettä yritysvastuulle ja muille liiketoiminnan osa-alueille, jotka kohdistuvat yhteiskuntaan tai, jotka luovat sosiaalista etua. Tämän tutkimussuuntaus johti moniin yritysvastuun määritelmiin. (Linnenluecke & Griffiths 2013, 386) Taulukkoon yksi on kerätty muutamia tutkimuksia, joissa on pyritty määrittelemään yritysvastuuta.

Taulukko 1. Tutkimuksia yritysvastuun määritelmästä

Kirjoittaja(t)	Tutkimuksen otsikko	Keskeiset tulokset
Bowen, H. (1953)	Social Responsibilities of the Businessman	Yritysvastuu määriteltiin liikemiesten tarpeeksi noudattaa yhteiskunnan yleisiä arvoja ja tehdä päätöksiä, jotka ovat linjassa näiden yhteiskunnan arvojen kanssa.
Davis, K. (1960)	Can Business Afford to ignore Social responsibilities?	Yritysvastuu määritellään liikemiesten päätöksiksi ja teoiksi, joita he tekevät ainakin osittain muista syistä kuin välittömän taloudellisen tai teknillisen hyödyn saavuttamiseksi. Nämä toimenpiteet jaetaan edelleen kansantaloutta tukeviin ja ihmisarvoja edistäviin tekoihin ja päätöksiin.
Carroll, A. (1979)	A three-dimensional conceptual model of corporate social performance	CSP-malli, jossa yritysvastuu muodostuu kolmesta osaluueesta; yritysvastuun käsitteestä, yrityksen vastuukysymyksistä ja yrityksen henkilökohtainen reagoitiherkkyys.
Elkington, J. (2004)	Enter the triple bottom line	Käsite "Kolmoistilinpäätös" (<i>The triple bottom line, TBL</i>), jolla tarkoitetaan yrityksen suorituskyvyn mittaamista taloudellisen tuloksen lisäksi sosiaalisten ja ekologisten vaikutusten suhteen.
Garriga, E. & Mele, D. (2004)	Corporate Social Responsibility Theories: Mapping the territory	Yritysvastuu- teorit voidaan jakaa instrumentaalisiin, poliittisiin, integroituihin sekä eettisiin teorioihin.
Matten, D. & Crane, A. (2005)	Corporate citizenship: Toward an extended theoretical conceptualization	Yrityskansalaisuuden käsite laajennettiin kuvaamaan yritysten roolia kansalaisoikeuksien ylläpitäjänä.
Campbell, J. (2007)	Why would corporations behave in socially responsible ways? An institutional theory of corporate social responsibility	Institutionaalinen yritysvastuu- teoria, joka sisältää sarjan ehdotuksia, jotka tarkentavat niitä olosuhteita, joissa yritykset todennäköisimmin käyttäytyvät vastuullisesti.

Garriga & Melé (2004, 51-71) jakoivat yritysvastuuteoriat neljään ryhmään. Heidän mukaansa yritysvastuuteoriat voidaan jakaa instrumentaalisiin teorioihin, poliittisiin

teorioihin, integroituihin teorioihin ja eettisiin teorioihin. Instrumentaalisten teorioiden mukaan yritys keskittyy tavoittelemaan taloudellisia tavoitteitaan vastuullisuuden kautta esimerkiksi maksimoimalla osakkeenomistajiensa voittoa pitkällä aikavälillä. Poliittisten teorioiden mukaan yritys käyttää liiketoiminnallista valtaansa vastuullisesti politiikassa. Integroitujen teorioiden näkökulmasta vastuullinen yritys pyrkii yhdistämään erilaiset sosiaaliset vaatimukset, esimerkiksi toimimalla lain ja muiden yleisten säännösten mukaisesti. Eettisten teorioiden mukaan yritykset tekevät hyviä tekoja, jotta voidaan saavuttaa hyvä yhteiskunta. Yrityksen tulee esimerkiksi toimia yhteiskunnan kannalta parhaalla tavalla ja niin, että yrityksen toiminta on kestävä.

Campbell (2007, 946) puolestaan kehitti institutionaalisen teorian yritysvastuuseen pyrkiessään kuvaamaan mitä yritysvastuulla tarkoitetaan. Hän keskittyi tutkimaan miksi yrityksen käyttäytyvät vastuullisesti. Hänen mukaansa institutionaalinen yritysvastuuteoria sisältää sarjan ehdotuksia, jotka tarkentavat niitä olosuhteita, joissa yritykset todennäköisimmin käyttäytyvät vastuullisesti. Yrityksen käyttäytymiseen vaikuttavat useat institutionaaliset tekijät, kuten julkinen ja yksityinen sääntely, kansalaisjärjestöjen ja muiden itsenäisten organisaatioiden, jotka valvovat yrityksen toimintaa, olemassaolo, normit, jotka koskevat yritykselle soveliaista käyttäytymistä, muiden yritysten käyttäytyminen sekä yritysten ja sen sidosryhmien välinen keskustelu.

2.3.2. Sidosryhmä- teorit

Sidosryhmäteoria ja sidosryhmä- näkökulmat yritysvastuuseen tuotiin esille ensimmäisen kerran 1980-luvulla. Freeman (1984) esitteli kirjassaan ”Strategic Management – A Stakeholder Approach” ajatuksen, että yritysten tulee ajatella sidosryhmänsä hyödyllisenä osana päätöksentekoprosessia. Tästä käynnistyi tutkimussuuntaus, joka keskittyi yritysten sidosryhmien tutkimukseen. Erityisesti oltiin kiinnostuneita siitä, mikä rooli eri sidosryhmillä on yrityksessä, mitä vaatimuksia sidosryhmillä on yritykselle ja kuinka sidosryhmien johtaminen vaikuttaa yrityksen

taloudelliseen kannattavuuteen. Sidosryhmiin keskittyvät tutkimukset pyrkivät kehittämään metodeja, joiden avulla sidosryhmiä voitiin systemaattisesti tunnistaa ja arvioida sekä hallita sidosryhmäsuhteita strategisesti. (Linnenluecke & Griffiths 2013, 387) Sidosryhmänä tulee pitää kaikkia yksittäisiä henkilöitä tai ryhmiä, jotka voivat vaikuttaa tai voivat auttaa yritystä saavuttamaan omat tavoitteensa. Yrityksen sidosryhmät ovat laajasti määriteltäviä ryhmiä tai henkilöitä, joihin yrityksen toiminta vaikuttaa tai toisaalta, joiden toiminta voi vaikuttaa yrityksen toimintaan. Yrityksen yhteiskunnallisista vaikutuksista kiinnostuneita sidosryhmiä ovat muun muassa asiakkaat, lähiyhteisö, henkilöstö, alihankkijat, yhteiskunta, omistajat, sijoittajat, rahoittajat, tiedotusvälineet sekä kansalaisjärjestöt. (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani 2013, 72-73)

Sidosryhmä- näkökulma on perustunut ajatukselle, että yritykset toimivat sosiaalisessa ympäristössä ja niiden tulisi vastata sidosryhmiltä tuleviin paineisiin ja kysyntään, jotta yritykset voivat saavuttaa strategiset tavoitteensa. Keskeisesti sidosryhmä- tutkimuksiin liittyy sidosryhmien hallinnan käsite, jolla tarkoitetaan sidosryhmäsuhteiden systemaattista tunnistamista, arvioimista ja johtamista. Tämä tutkimussuuntaus on kehittynyt sidosryhmä-teorian käsitteellistämisestä kohti sidosryhmien ja yrityksen välisen suhteen tutkimista. (Linnenluecke & Griffiths 2013, 387-388). Taulukkoon kaksi on kerätty muutamia sidosryhmänäkökulmasta tehtyjä tutkimuksia.

Taulukko 2. Tutkimuksia yrityksen sidosryhmistä

Kirjoittaja(t)	Tutkimuksen otsikko	Keskeiset tulokset
Freeman, R. (1984)	Strategic Management: A Stakeholder Approach to Social Responsibility and Social Performance	Sidosryhmä-teoria tuotiin esiin ensimmäisen kerran. Freemanin mukaan yrityksen tulisi nähdä eri sidosryhmänsä hyödyllisenä osana päätöksentekoprosessiaan.
Mitchell, R., Agle, B. & Wood, D. (1997)	Toward a theory of stakeholder identification and salience: defining the principle of who and what really counts	Sidosryhmät luokitellaan ryhmiin vallan, oikeutuksen ja kiireellisyyden perusteella. Näiden avulla muodostuu kahdeksan eri sidosryhmätyyppiä, joiden avulla yritys voi arvioida kunkin sidosryhmän keskeisyyttä yrityksen kannalta.
Hillman, A. & Gerald, K. (2001)	Shareholder value, Stakeholder Management and Social Issues: What's the bottom line?	Tärkeimpiin sidosryhmiin, kuten asiakkaisiin ja työntekijöihin, panostaminen lisäsi osakkeenomistajien omistaja-arvoa, mutta toisaalta panostaminen vastuullisuuteen, joka ei liity ensisijaisiin sidosryhmiin, heikentää omistaja-arvoa.
Sen, S. & Bhattacharya, C.B. (2001)	Does Doing good always lead to doing better? Consumer reactions to corporate social responsibility	Yritysvastuuseen panostaminen voi nostaa kuluttajien halua ostaa yrityksen tuotteita. Tällaisia vastuullisia tekoja ovat esimerkiksi panostaminen hyvätekeväisyyteen ja tuotteiden vastuulliseen tuottamiseen.
Waddock, S., Bodwell, C. & Graves, S. (2002)	Responsibility: The new business imperative	Malli kokonaisvaltaiselle vastuulliselle johtamiselle (Model of total responsibility Management) Mallin avulla yritys voi arvioida vastuitaan sidosryhmiään ja fyysistä ympäristöään kohtaan.

Mitchel et al. (1997, 874) luokittelivat yrityksen sidosryhmät kolmen kriteerin perusteella, jotka ovat valta, oikeutus ja kiireellisyys. Näin muodostuu kahdeksan eri sidosryhmätyyppiä, jotka ovat kaikki eri tavalla ja eriasteisesti vuorovaikutuksessa yrityksen kanssa. Sidosryhmätyyppien avulla yritys voi arvioida kunkin sidosryhmän keskeisyyttä yrityksen kannalta ja näin tarpeen vaatiessa asettaa sidosryhmät tärkeysjärjestykseen. Kahdeksan sidosryhmätyyppiä ovat piilevä, vaarallinen, vaativa,

dominoiva, harkinnanvarainen, riippuvainen sidosryhmä, ydinsidosryhmä sekä sidosryhmien ulkopuolinen taho.

Suhteiden kehittäminen keskeisten sidosryhmien, kuten työntekijöiden, asiakkaiden, tavarantoimittajien ja lähiyhteisön, kanssa voi tuoda osakkeenomistajille lisäarvoa, sillä sidosryhmäsuhteiden parantaminen auttaa yritystä kehittämään aineetonta, arvokasta pääomaa, joka voi tuoda yritykselle kilpailuetua. Toisaalta taas yrityksen varojen käyttäminen sosiaaliin tarkoituksiin, jotka eivät liity ensisijaisiin sidosryhmiin eivät luo lisäarvoa osakkeenomistajille. (Hillman & Gerald 2001, 125) Yrityksen panostaminen vastuullisuusaloitteisiin, kuten hyvätekeväisyyteen ja tuotteiden vastuulliseen tuottamiseen, on todettu nostavan kuluttajien halukkuutta ostaa yrityksen tuotteita (Sen & Bhattacharya 2001, 225).

Sidosryhmät vaativat yrityksiltä yhä vastuullisempaa toimintaa. Paineita yritykselle tulee kolmesta eri lähteestä. Ensimmäisen ryhmän muodostavat yrityksen ensisijaiset sidosryhmistä, joihin kuuluvat yrityksen omistajat, työntekijät, asiakkaat ja tavarantoimittajat. Toinen ryhmä muodostuu toissijaisista sidosryhmistä, joita ovat kansalaisjärjestöt, aktivistit ja yhteisöt. Kolmannen ryhmän muodostavat hallitukset, sekä yleiset yhteiskunnalliset trendit ja institutionaaliset voimat. Vastaukseksi näihin paineisiin useat monikansalliset yritykset ovat ottaneet käyttöönsä kokonaisvaltaisen vastuullisen johtamisen- mallin (total responsibility management, TRM), jonka avulla ne hallinnoivat vastuitaan sidosryhmiään ja luonnollista ympäristöään kohtaan. Mallin keskeisimmät komponentit ovat visio, integraatio ja innovointi. (Waddock et al. 2002, 132- 140)

2.3.3. Yritysvastuun ja yrityksen taloudellisen kannattavuuden välinen suhde

Kolmas keskeinen yritysvastuun teema on keskittynyt tutkimaan yritysvastuun ja yrityksen taloudellisen kannattavuuden välistä suhdetta, josta tehtyjä tutkimuksia on

julkaistu lukuisia 1970-luvulta lähtien. Voidaan väittää, että Friedmanin vuonna 1970 julkaisema artikkeli synnytti tutkijoiden keskuudessa reaktion, joka johti edelleen jatkuvaan kiinnostukseen löytää todisteita sille onko vapaaehtoisilla sosiaalisilla teoilla positiivista tai negatiivista vaikutusta osakkeenomistajien tuottoihin. Lukuisat tutkimukset ovat johtaneet merkittävään keskusteluun siitä, onko olemassa yleistettäviä johtopäätöksiä yrityksen vastuullisuuden ja yrityksen taloudellisen suorituskyvyn välillä. (Linnenluecke & Griffiths 2013, 388) Tutkimuksissa yritysvastuun ja taloudellisen kannattavuuden välillä on löydetty sekä positiivinen että negatiivinen yhteys. Osassa tutkimuksissa ei ole yritysvastuun ja taloudellisen kannattavuuden välillä löydetty lainkaan yhteyttä. (McWilliams & Siegel 2000, 603) Kaiken kaikkiaan sekä yritysvastuun ja taloudellisen kannattavuuden välinen suhde että tutkimuksissa saadut tulokset ovat hyvin kiistanalaisia. (Orlitzky, Schmidt & Rynes 2003, 403) Taulukkoon kolme on koottu muutamia teeman tutkimuksia.

Taulukko 3. Tutkimuksia yritysvastuun ja taloudellisen kannattavuuden välisestä suhteesta

Kirjoittaja(t)	Tutkimuksen otsikko	Keskeiset tulokset
McWilliams, A. & Siegel, D. (2000)	Corporate Social Responsibility and Financial Performance: correlation or misspecification	Yritysvastuun ja yrityksen taloudellisen menestyksen välillä ei ole havaittavissa yhteyttä.
Margolis, J.D. & Walsh J.P. (2003)	Misery loves companies: Rethinking social initiatives by business.	Vastuullisuuden ja taloudellisen menestyksen väliltä löydettiin positiivinen yhteys 54:ssä tutkimuksessa, negatiivinen 7:ssä tutkimuksessa ja neutraali yhteys 28:ssä tutkimuksessa. Ristiriitaisia tuloksia saatiin 20:ssä tutkimuksessa.
Orlitzky, M., Schmidt, F.L. & Rynes, S. (2003)	Corporate social and financial performance: A meta-analysis	Yritysvastuu ja yrityksen taloudellinen kannattavuus korreloivat positiivisesti
Callan, S. & Thomas, J. (2009)	Corporate Financial performance and Corporate social performance: An Update and reinvestigation.	Yritysvastuun ja yrityksen taloudellisen kannattavuuden välillä on positiivinen yhteys.
Molina-Azori'n, J.F., Claver-Corte's, E. Lopez-Gamero, M.D. & Tari, J.J. (2009)	Green management and financial performance: a literature review.	Tulokset ovat ristiriitaisia, mutta 21: ssä tutkimuksessa löydettiin positiivinen yhteys ympäristöjohtamisen ja ympäristönsuojelun sekä yrityksen taloudellisen menestyksen väliltä.

Tutkimuksissa saadut tulokset eroavat toisistaan. Osittain tälle on syynä se, että yrityksen vastuullisuutta sekä taloudellista kannattavuutta on mitattu monilla eri muuttujilla. Yritysten vastuullisuutta kuvaavana muuttujana voidaan käyttää esimerkiksi sitä kuinka sitoutunut yritys on noudattamaan ympäristösäännöksiä. Taloudellista kannattavuutta kuvaavana muuttujana on puolestaan käytetty muun muassa oman pääoman tuotto-astetta ja nettotulosta. (Orlitzky et al. 2003, 428-432)

McWilliams & Siegel (2000, 603-608) esittävät tutkimuksessaan, että yritys vastuun ja yrityksen taloudellisen kannattavuuden välillä ei ole yhteyttä. Heidän mukaansa yritys vastuun ja taloudellisen kannattavuuden välisestä yhteydestä tehdyt tutkimukset antavat virheellisiä tuloksia, sillä niissä määritellyt mallit kärsivät määrittelyvirheistä, jotka johtuvat siitä, että niistä on jätetty pois olennaisesti tuottavuuteen vaikuttavia muuttujia. Yksi näistä muuttujista on tutkimus- ja kehitys-investointeja (T&K-investoinnit) kuvaava muuttuja, jonka McWilliams & Siegel huomioivat omassa tutkimuksessaan. Heidän mukaansa T&K-investoinnit korreloivat positiivisesti yritys vastuun kanssa, mutta yritys vastuun ja taloudellisen suoriutumisen väliltä ei löydetty yhteyttä. Tämä selittyy, sillä että vastuulliset yritykset tavoittelevat voittoja erilaistamalla tuotteitaan, mikä vaatii investointeja tuotetutkimukseen ja -kehitykseen. Tämän takia on vaikea erottaa yritys vastuun vaikutusta taloudelliseen suoriutumiskykyyn. Negatiivisen yhteyden yrityksen taloudellisen kannattavuuden ja yritys vastuun väliltä löysivät Makni et al. (2009, 409), joiden mukaan yritys vastuun toiminnassaan huomioivat yritykset tekevät alhaisempia tuottoja ja luovat osakkeenomistajilleen alhaisempia osinkoja, jotka puolestaan rajoittavat sosiaalisesti vastuullisia investointeja.

2.3.4. Ympäristövastuu

Ympäristönäkökulma on vakiinnuttanut asemansa yritys vastuututkimuksen kentällä. Tämä näkyy monien julkaistujen tutkimusten lisäksi erilaisina syntyneinä ympäristöstandardeina kuten esimerkiksi ISO 1400 – standardi. (Locket et al. 2006, 117) Tutkijat alkoivat kiinnostua yrityksen toiminnan vaikutuksista sen fyysiseen ympäristöön 1990 – luvun puolessa välissä. Heidän mukaansa yritysten tuli tiedostaa selvästi nähtävillä olevat ympäristöongelmat sekä sidosryhmiensä paheksuva asenne yritysten ympäristölle haitallisia toimia kohtaan. Yritysten piti pyrkiä käsittelemään esillä olevia ympäristöongelmia ja julkista paheksuntaa. Nämä tutkimukset laajensivat kestävyyskeskustelua huomioimalla yritysten ja sen luonnollisen ympäristön välisen suhteen sekä korostamalla yhteiskunnan, talouden ja luonnon välisen vuorovaikutuksen tärkeyttä. (Linnenluecke et al. 2013, 388) Vastaukseksi kasvavaan julkiseen paineeseen

kehitettiin muutamia ympäristösäännöksiä. Tutkijat pyrkivät luokittelemaan yritysten käyttäytymistä ympäristössä ja arvioimaan niiden suorituskykyä. Tämän seurauksena yrityksiin syntyi erillisiä ympäristöstrategioita ja ympäristön johtamista käsitteleviä ohjelmia. Tutkijat julkaisivat useita tutkimuksia, jotka keskittyivät ennakoiviin ympäristöstrategioihin ja niiden vaikutuksista yritysten kyvykkyyteen, yritysten suorituskykyyn sekä kilpailukykyyn. (Locket et al. 2013, 388). Taulukkoon neljä on koottu ympäristövastuuta käsitteleviä tutkimuksia.

Taulukko 4. Tutkimuksia ympäristövastuusta.

Kirjoittaja(t)	Tutkimuksen otsikko	Keskeiset tulokset
Bansal, P. & Roth, K. (2000)	Why companies go green: A model of ecological responsiveness.	Yrityksillä on ympäristön huomioimiseen kolme motivaatiota: kilpailukyky, lainsäädäntö ja ekologinen vastuullisuus
Christmann, P. (2000)	Effects of best practices of environmental management on cost advantage: the role of complementary assets	Toisia täydentäviä varoja tarvitaan, jotta voidaan onnistuneesti implementoida ympäristön kannalta parhaat toimintatavat.
Sharma, S. (2000)	Managerial interpretations and organizational context as predictors of corporate choice of environmental strategy	Yrityksen ympäristöstrategian valintaan vaikuttavat johdon tulkinta sekä organisaatio yksikön tausta.
Rondinelli, D. & Berry, M. (2000)	Environmental citizenship in multinational corporations: social responsibility and sustainable development.	Yritykset näkevät välittömiä liiketoiminallia hyötyjä ennakoivasta ympäristönhallinnasta. Ympäristönhallinnan on havaittu madaltavan kustannuksia, vähentävän riskejä ja tehostavan liiketoimintaa.
Dyllick T. & Hockets K. (2002)	Beyond the business case for corporate sustainability	Yrityksen tähdätessä kestävään liiketoimintaan, sen toiminnan tulee olla ekologisesti sekä sosiaalisesti tehokasta.

Julkinen ja yksityinen kysyntä kestäväälle kehitykselle asettavat yrityksille paineita kehittää strategioita, jotka huomioivat ympäristön (Cerin & Karlson 2002, 13). Bansal & Roth (2000, 717) tutkivat sitä, miksi yritykset haluavat panostaa ympäristökysymyksiin. Kolme tärkeintä motivaatiota yrityksille olivat kilpailukyvyn paraneminen, lainsäädännön luomat paineet ja ekologinen vastuullisuus. Lisäksi monet monikansalliset yritykset näkevät suoria ja välittömiä liiketoiminnallisia hyötyjä ennakoivasta ympäristöhallinnasta. Yrityksissä on havaittu ympäristöhallinnan madaltavan kustannuksia, vähentävän riskejä ja tehostavan liiketoimintaa. Lisäksi monet yritykset saivat pitkän aikavälin tuottoa kestävä kehityksen edistämisestä. Heidän kilpailukykyensä parani, tärkeät resurssit ja raaka-aineet säilyivät paremmin, yrityksen imago parani ja he saivat paremmat mahdollisuudet uusien tuotteiden kehittämiseen. (Rondinelli & Berry 2000, 74)

3. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA TULOKSET

Tässä luvussa on kuvattuna tutkielman empiirinen osio. Aluksi esitellään tutkielmassa käytetty aineisto ja kuvataan miten tutkielmassa analysoitava aineisto on kerätty. Tämän jälkeen käydään läpi tutkielmassa saadut tulokset.

3.1. Ammattilehden esittely

Aineisto tähän tutkielmaan on kerätty suomalaisesta Talouselämä- lehdestä vuosilta 2005- 2014. Talouselämä on Talemum Media Oy:n julkaisema Suomen ainoa ja Pohjoismaiden suurin talouden viikkolehti. Talouselämä-lehden tutkimukset ja selvitykset tuovat ainutlaatuista tietoa suomalaisista yrityksistä ja yhteiskunnasta. Talouselämä lehti ilmestyy viikoittain, 45 kertaa vuodessa. Talouselämän lukijamäärä vuonna 2014 oli 182 000. Talouselämän päätoimittajana toimii Reijo Ruokanen. (Talouselämä 2015; Aikakausimedia 2015)

3.2. Aineiston valinta ja käsittely

Artikkelit valikoituivat aineistoon selaamalla Talouselämä- lehden vuosina 2005- 2014 ilmestyneet numerot kannesta kanteen. Ajallinen rajaus perustuu aiheen ajankohtaisuuteen. Keskustelu yritysten vastuusta on lisääntynyt viime vuosina eri sidosryhmien keskuudessa, minkä voidaan olettaa heijastuvan myös lehtimediaan ja näkyvän lisääntyneenä lehtikirjoitteluna.

Lehdistä etsittiin yritys vastuuta käsitteleviä artikkeleita. Aineiston ulkopuolelle jätettiin mainokset, kirja-arvostelut, pääkirjoitukset ja mielipidetekstit. Artikkelit valittiin mukaan analysoitavaan aineistoon, mikäli niiden otsikossa tai alaotsikossa oli yritys vastuuseen viittaava käsite. Hakusanoiksi valikoituivat aiemmin teoriaosuudessa esitellyt

yrittävyyden termin synonyymit. Näitä synonyymeja olivat: ympäristövastuu, sosiaalinen vastuu, yrityskansalaisuus, vastuullisuus, yhteiskuntavastuu, kestävä kehitys, yritysvastuu, eettinen liiketoiminta, vastuullinen liiketoiminta ja vihertyminen.

Analysoitavan aineiston keräämisen jälkeen valitut artikkelit luettiin huolellisesti läpi. Artikkeleista pyrittiin etsimään pelkistettyjä ilmauksia, joiden perusteella artikkelit voitiin luokitella ja jaotella eri teemoihin. Löydettyjen teemojen sisällä nostettiin esille sitaatteja, joiden avulla pyrittiin kuvaamaan kyseiseen teemaan liittyviä keskeisiä ilmiöitä sekä teeman kehitystä vuosina 2005- 2014. Artikkelit luokiteltiin ympäristövastuuseen, taloudelliseen vastuuseen ja sosiaaliseen vastuuseen. Teemat eroavat toisistaan sillä mistä näkökulmasta ne tarkastelevat vastuu kysymyksiä. Ympäristövastuu- teema keskittyy vastuun ekologiseen puoleen ja vastuukysymyksiin, jotka käsittelevät yritysten vastuuta fyysisestä ympäristöstään. Keskeistä ympäristövastuu- teemassa on ympäristöongelmien hallinta sekä luonnonvarojen kestävä käyttö. Esille nousevat esimerkiksi uusiutuvan energian hyödyntäminen yrityksen toiminnassa sekä yrityksen ympäristöystävällinen toimintatapa. Taloudellinen vastuu- teema puolestaan käsittelee vastuuta nimenomaan taloudellisen kannattavuuden näkökulmasta. Keskeistä teemassa on se kuinka vastuullisilla toimenpiteillä yrityksessä voidaan vaikuttaa yrityksen taloudelliseen menestykseen tai menestymättömyyteen. Sosiaalinen vastuu- teema puolestaan lähestyy vastuullisuutta sidosryhmien kuten yhteiskunnan, työntekijöiden ja kuluttajien, näkökulmasta. Teemojen rajat ovat häilyviä ja ne ovat osittain myös päällekkäisiä. Seuraavissa luvuissa paneudutaan teemoihin tarkemmin.

3.3. Yrittävyyden näkyvyys suomalaisessa ammattilehtikirjoittelussa

Alla olevassa kuviosta kaksi nähdään Talouselämä- lehdessä ilmestyneiden yrittävyyden vastuuta käsittelevien artikkelien määrä vuosina 2005- 2014. Vuosilta 2005- 2014 artikkeleita julkaistiin yhteensä 43 kappaletta. Artikkelien määrä vaihteli vuosittain nolosta seitsemään kappaaleeseen. Eniten artikkeleita ilmestyi vuonna 2011, jolloin

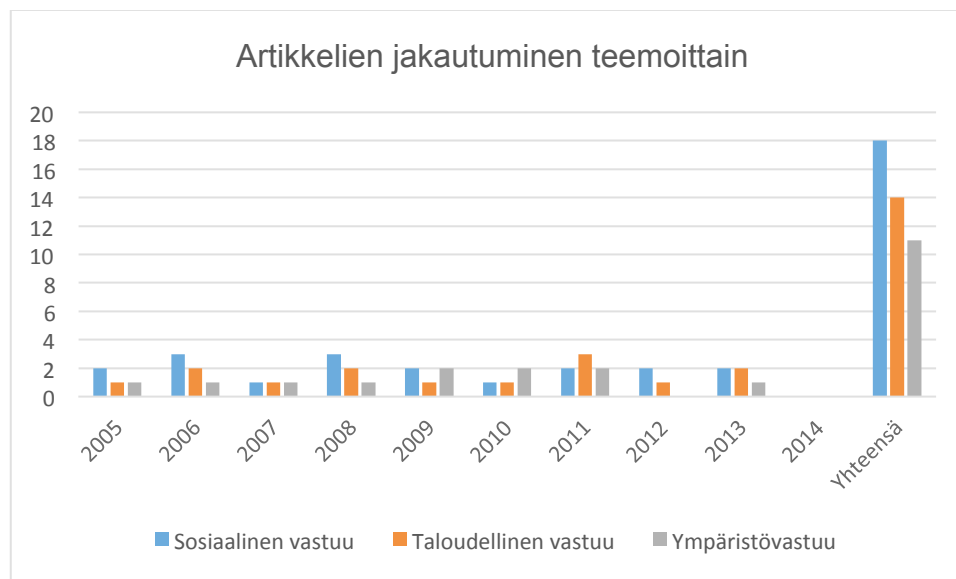
yrittävien yritysvastuuta käsittelevien artikkelien määrä oli yhteensä seitsemän kappaletta. Aiheen ajankohtaisuuden vuoksi oli hyvin yllättävää että, vuonna 2014 yritysvastuuta käsitteleviä artikkeleita ei ilmestynyt lainkaan.

Kuvio 2. Yrittävien yritysvastuun artikkelit Talouselämä-lehdessä vuosina 2005- 2014

Artikkeleissa käsiteltiin yritysvastuuta varsin laajasti ja artikkelit päätettiin luokitella kolmeen eri teemaan, jotka olivat ympäristövastuu, taloudellinen vastuu ja sosiaalinen vastuu. Alla olevasta kuviosta kolme voidaan nähdään Talouselämä- lehdessä vuosina 2005- 2014 julkaistut yritysvastuuta käsittelevät artikkelit teemoittain. Artikkelit jakautuivat teemoihin hyvin tasaisesti. Eniten artikkeleita julkaistiin sosiaalisesta vastuusta, seuraavaksi eniten taloudellisesta vastuusta ja vähiten julkaistiin ympäristövastuuta käsitteleviä artikkeleita. Ympäristövastuuta käsitteleviä artikkeleita oli yhteensä 11 kappaletta, taloudellista vastuuta käsitteleviä yhteensä 14 kappaletta ja artikkeleista sosiaalista vastuuta käsitteli yhteensä 18 artikkelia. Artikkeleita on julkaistu hyvin tasaisesti vuosien varrella. Sosiaalista vastuuta käsitteleviä artikkeleiden julkaisu näyttäisi painottuvan enemmän alkupään vuosiin, vuosille 2005- 2008. Ympäristövastuuta käsitteleviä artikkeleita puolestaan näyttäisi olevan eniten vuosilta 2009- 2011. Taloudellista vastuuta käsittelevät artikkelit jakautuivat hyvin tasaisesti

vuosille 2005- 2013. Vuonna 2012 taloudellista vastuuta käsitteleviä artikkeleita ei julkaistu lainkaan.

Kuvio 3. Yritysvastuu- artikkelien jakautuminen teemoittain vuosina 2005- 2014.

Seuraavissa alaluvuissa on koottu yhteen kustakin teemasta keskeisimpiä esiin nousseita piirteitä. Artikkeleista on nostettu esiin sitaatteja kuvaamaan kunkin teeman sisällä esiin nousseita teemoja.

3.3.1. Ympäristövastuu

Artikkeleissa ilmeni miten yritykset ovat alkaneet kiinnittää yhä enemmän huomiota toimintansa fyysiseen ympäristöön kohdistuviin vaikutuksiin. Yritykset ovat esimerkiksi alkaneet suosia uusiutuvia energialähteitä kuten tuulivoimaa. Artikkeleissa viitattiin yrityksen ympäristöä säästävien toimenpiteiden ja liiketoiminnan yhdistämiseen termillä puhumalla yrityksen ”vihertymisestä” yrityksen muuttaessa liiketoimintaansa ympäristöystävällisempään suuntaan. Yritysten motivaatioita ympäristövastuulliseen

toimintaan olivat muun muassa luonnonsuojelu ja liiketoiminnalle aiheutuvat kustannussäästöt:

”Yritysjättien toimitusjohtajat perustelevat viherinnostusta strategisesti kustannussäästöillä, nollajätepyrkimyksillä, hiilineutraaliuudella, imagon puhdistusoperaatioilla ja henkilöstön energisoinnilla.” (Lampikoski et al. Talouselämä 31/2010, 6)

Yritykset haluavat panostaa ympäristönsuojeluun, mutta kuten liiketoiminnan taustalla yleensä myös ympäristöä säästävien ratkaisujen suosimisen taustalla oli kuitenkin usein niiden taloudellisuus, kuten voidaan huomata alla olevasta sitaatista:

”Kasvihuoneilmiön paheneminen motivoi lukuisia liike-elämän ja politiikan vaikuttajia, mutta raadollisempia sytykkeitä puhtaan energian janoille ovat raakaöljyn ennätyskorkea hinta ja verohelpotukset. Niiden takia vihreä energia on muuttunut suhteellisesti kilpailukykyisemmäksi kuin aiemmin.” (Seulamo, Talouselämä 31/2006, 52)

Ympäristöasiat kiinnostivat selvästi yrityksiä, mutta niiden taustalla kuitenkin puhutti niiden taloudellinen kannattavuus. Ympäristöä haluttiin kunnioittaa, mutta pohjimmiltaan ympäristöystävällisillä teoilla haluttiin saada sidosryhmien huomio ja parantaa yrityksen taloudellista kannattavuutta, esimerkiksi vastuullisten tekojen aikaansaamien kustannussäästöjen kautta.

Ympäristövastuusta kirjoitettiin ensimmäisen kerran vuonna 2005 ja kirjoittelu jatkui aina vuoteen 2014 asti. Ympäristövastuusta kirjoittelu painottui eniten tarkasteluajanjakson puoliväliin vuosille 2009-2011. Ympäristövastuu teemaan lukeutuvia artikkeleita ei julkaistu lainkaan vuosina 2012 ja 2014. Ympäristövastuu teeman artikkeleista oli

nähtävissä kuinka näkökulma yrityksen ympäristövastuuseen muuttui vuosien aikana. Alkuvuosien artikkeleissa ympäristövastuusta kirjoitettiin näkökulmasta, josta katsottuna yrityksen tulisi suojella ympäristöään ja toimia nimenomaan niin, että yrityksen toiminta on kestävä. Hiljalleen artikkelit alkoivat käsitellä ympäristöä näkökulmasta, jonka mukaan yrityksen tulisi sisällyttää ympäristövastuu omaan strategiaansa ja saada siitä kilpailuetua markkinoilla muihin yrityksiin nähden. Ensimmäisen kerran kilpailuedusta kirjoitettiin vuonna 2007 julkaistussa artikkelissa ”Suuryrityksiltä puuttuvat ilmastovisiot”, jossa Lähteenmäki (41/2007, 14) toteaa:

”Vihreys voikin olla suomalaisyritysten tuleva kilpailuetu.”

Vuonna 2010 kirjoitetussa artikkelissa puolestaan nousee esiin termi ”viherbisnes”, jolla tarkoitetaan liiketoimintaa, jossa vihreys on vakiintunut päivittäiseksi tekemiseksi. Artikkelissa todetaan seuraavaa:

”Pioneerirytykset visioivat vihreyden integroituvan normaaliksi liiketoiminnan osaksi pitkän ja kuoppaisen matkan myötä. Jättiyhtiöt hakevat ykkösasemaa asiakkaittensa lompakoissa.” (Lampikoski et al. 2010, Talouselämä 31/2010,6)

Artikkeleista voidaan päätellä kuinka vuosien saatossa ympäristövastuu on muuttunut vapaaehtoisesta hyvän tekemisestä yrityksen selviytymisen kannalta pakolliseksi liiketoiminnan osaksi. Muutos on kuitenkin vielä kesken eivätkä yrityksen ole vielä täysin tietoisia siitä kuinka ottaa ympäristövastuu huomioon omassa toiminnassaan. Toisaalta taas vaikka tietoa ja osaamista ympäristövastuusta löytyy sitä ei aina haluta hyödyntää:

”Yritykset ovat tietoisia soijan ympäristövaikutuksista ja siihen liittyvistä ongelmista, mutta valtaosa ei ole muuttanut toimintaansa.” (Lappalainen, Talouselämä 13/2013, 11)

Myös terminologia on hieman muuttunut vuosien kuluessa ympäristövastuusta kirjoitetuissa artikkeleissa. Alkupään vuosina puhuttiin yritysten vihertymisestä ja kestävästä kehityksestä. Vasta vuonna 2010 julkaistussa artikkelissa mainitaan ensimmäinen kerran sana ”vastuullisuus”. Termi yritysvastuu taas puolestaan nousee esiin ympäristövastuuta käsittelevissä artikkeleissa ensimmäisen kerran vasta vuonna 2013 julkaistussa artikkelissa. Tämä kertoo myös osaltaan siitä kuinka vastuullisuudesta on tullut entistä konkreettisempi ja tärkeämpi osa yritysten liiketoimintaa.

Ympäristövastuuta käsittelevät artikkelit voidaan jakaa näkökulmansa perusteella kahteen teemaan. Toinen teema käsittelee ympäristövastuuta enemmän ympäristön näkökulmasta. Keskeistä tässä teemassa on ympäristönsuojelu ja luonnonvarojen mahdollisimman kestävä käyttö. Toinen teema taas käsittelee ympäristövastuuta enemmän yrityksen liiketoiminnan näkökulmasta. Tässä teemassa ympäristövastuu nähdään kilpailuetuna ja liiketoiminnan strategisena osana. Vastuullisuudesta yritetään löytää uusi puolia, joita yritys voi hyödyntää liiketoiminnassaan.

3.3.2. Taloudellinen vastuu

Toiseksi teemaksi artikkeleista muodostui taloudellinen vastuu. Taloudellisen vastuun teemaan luokitelluissa artikkeleissa vastuullisuutta tarkasteltiin yrityksen talouden ja liiketoiminnan näkökulmasta. Artikkeleissa puhutti muun muassa vastuullisen käyttäytymisen vaikutukset taloudelliseen kannattavuuteen ja brändiin sekä eettinen sijoittaminen. Erityisesti tarkasteluajanjakson alkupään vuosina liiketoiminnan kannattavuuden ja yritys vastuun nähtiin kulkevan käsi kädessä ja vaikka yritykset olivat

motivoituneita vastuulliseen liiketoimintaan, vastuullisen käyttäytymisen edellytyksenä nähtiin kuitenkin taloudellinen menestys. Yrityksen liiketoiminnan lähtökohtana tulisi olla mahdollisimman kannattava liiketoiminta. Muita vastuun osa-alueita voidaan ottaa mukaan kun yrityksen talous on kunnossa:

”Taloudellinen menestys on eittämättä edellytys vastuun kantamiselle ja yritystoiminnan päätarkoitus on mahdollisimman hyvän tuloksen saavuttaminen” (Koivuporras, Talouselämä 38/2005, 53)

”Onko raha huono asia? Kemirallehan kestävä kehitys on nimenomaan bisnestä. Lähtökohtana on ympäristövastuu, sosiaalinen vastuu ja taloudellinen vastuu. Yrityksen toiminnan tulee olla kestäväällä pohjalla, ja liiketoiminnallisesti kannattavaa. Se on vastuullista toimintaa.” (Timonen, Talouselämä 35/2011, 51)

Toisaalta taas yritykset odottivat myös vastuullisten toimien parantavan omaa imagoaan ja tätä kautta tuovan heille taloudellista menestystä, kuten Koivuporras kirjoittaa artikkelissaan:

”Toisaalta taas yritykset, jotka uskovat vastuullisuuden parantavan imagoaan, odottavat sen samalla lisäävän taloudellista menestystään”. (Koivuporras, Talouselämä 38/2005,53)

Yrityksissä nähtiin yritysvastuu mahdollisuutena parantaa yrityksen brändiä, mikä puolestaan houkuttelee yritykselle uusia asiakkaita. Kuten Jaakko Halme (talouselämä 28/2006, 59) toteaa yritys vastuun ja yrityksen brändin välisestä suhteesta:

”Brändin arvo kasvaa, sijoittajat ovat mielissään ja yritys houkuttelee parhaita työntekijöitä.” (Halme, Talouselämä 28/2006, 59)

Vastuullinen liiketoiminta ulottuu myös sijoitusrahastoihin. Useammassa artikkelissa puhuttiin eettisistä rahastoista, joihin kuuluvat yritykset ovat luokiteltu vastuullisiksi. Useammassa artikkelissa kuitenkin kävi ilmi, että eettiset rahastot eivät ole olleet kovin suosittuja kuluttajien keskuudessa, sillä eettiseen rahastoon sijoittaminen ei tuo parasta mahdollista tuottoa ja tuoton saaminen eettisestä rahastosta kestää aikansa. Kuten nähdään alla olevista sitaateista.

”Eettiset tai kestävän kehityksen rahastot eivät ole mitään yleisömagneetteja” (Muukkonen, Talouselämässä 15/2006, 68)

”Voi tuntua mukavalta laittaa rahaa kivasti vihertävään yritykseen, mutta sijoituksena päätös voi olla susi.” (Holtari, Talouselämä 7/2007,50)

Taloudellisesta vastuusta kirjoittelu alkoi vuonna 2005, jolloin aiheesta julkaistiin yksi artikkeli, joka käsitteli yritysvastuuta vielä melko yleisellä tasolla. Artikkelissa puhutti se mitä yritysvastuulla tarkoitetaan, yritysvastuun ja yrityksen taloudellisen kannattavuuden välinen suhde sekä yrityksen imagon vaikutus kuluttajien ostopäätöksiin. Eettisistä sijoitusrahastoista kirjoitettiin ensimmäisen kerran vuonna 2006. Vuonna 2006 puhuttiin yritysvastuusta jo olennaisena osana yrityksen brändiä.

Ensimmäisissä taloudellista vastuuta käsittelevissä artikkeleissa kannattavuus ja taloudellinen menestys nähtiin osittain edellytyksenä yritysvastuulle. Hiljalleen vuosien kuluessa tähän asetelmaan oli havaittavissa pientä muutosta. Tarkasteluajanjakson loppupuolella artikkelit käsittelevät sitä, kuinka yritykset voisivat hyötyä taloudellisesti

vastuullisuuden huomioimisesta liiketoiminnassaan. Yritykset alkoivat yhä enemmän kiinnittää huomiota omaan brändiinsä ja kestävä kehitys nähtiin mahdollisuutena uudistaa koko liiketoiminta, kuten voidaan nähdä vuonna 2013 julkaistussa artikkelissa:

”Lähes puolet yrityksistä on muuttanut liiketoimintamallejaan kestävän kehityksen huomioimiseksi. Edelliseen, vuonna 2011 toteutettuun tutkimukseen verrattuna näiden yritysten määrä on kasvanut 20 prosenttiyksikköä.” (Ruska, Talouselämä 17/2013,67).

Vuosien kuluessa artikkeleissa oli havaittavissa pieniä muutoksia. Alkuvuosina yritys vastuusta kirjoitettiin irrallisena, yritykselle vapaaehtoisena osa-alueena, kun taas viimeisinä vuosina yritys vastuu kuvattiin tärkeänä ja yrityksen taloudelliselle kannattavuudelle välttämättömänä asiana. Alkuvuosien artikkeleista yritys vastuusta saa hieman irrallisen ja päälle liimatun mielikuvan, mutta viimeisinä vuosina yritys vastuu näytti artikkelien perusteella olevan juurtunut syvemmälle yrityksen liiketoimintaan. Nykymaailmassa, jossa kuluttajat ja muut sidosryhmät vaativat yhä enemmän ja ovat entistä tietoisempia yritysten toiminnan vaikutuksista ympäristöönsä, tämä kehityssuunta on hyvin järkeenkäypä. Vastuullisen liiketoiminnan juurruttaminen yhä syvemmälle organisaatioon vaikuttaa järkevältä ratkaisulta.

3.3.3. Sosiaalinen vastuu

Yritysten sosiaalinen vastuu on tiedostettu yrityksissä. Artikkeleissa puhutti esimerkiksi ihmisoikeudet ja raaka-aineiden alkuperä. Esimerkiksi tuotantoeläinten hyvinvointiin ja työntekijöiden työolosuhteisiin on alettu kiinnittää enemmän huomiota. Sosiaalisen vastuun teemaan luokitelluissa artikkeleissa näkyi eri sidosryhmien kuten työntekijöiden ja lähiyhteisön huomioiminen. Esimerkiksi Kone Indian on lahjoittanut tilan kotikylänsä

lastentarhan käyttöön, jotta paikalliset lapset voivat opetella aakkosia ja numeroita. Kone Indian toimitusjohtaja toteaa:

”Yrityksen velvollisuus on auttaa lähiympäristöään.” (Sankarakrishnan Talouselämä 9/2005, 30)

Artikkeleissa kuluttajia sivuttiin ensimmäisen kerran vuonna 2006 julkaistussa artikkelissa. Kirjoittelu jäi kuitenkin vielä varsin pintapuoliseksi eikä varsinaista sosiaalista vastuuta ole vielä täysin sisäistetty. Esimerkiksi vastuullisuus- termejä ei ole vielä käytetty kirjoituksessa lainkaan kuten alla olevasta sitaatista voidaan havaita:

”Yltäkylläisyyden maailmassa tuotteen on vedottava myös kuluttajan älyyn ja tunteisiin. Ne liittyvät usein huoleen elinympäristöstä ja terveydestä.” (Lennon Talouselämä 16/2006, 18)

Vuonna 2010 puolestaan kuluttajien rooli vastuullisuuden toteuttamisen kannalta osattiin jo huomioida paremmin:

”Vastuullisuus kiinnostaa erityisesti nuoria asiakkaita ja ohjaa myös ostopäätöksiä. Kun vastuullisuus on osa kaikkia prosesseja asiakas voi jo kauppaan astuessaan luottaa, että on tehnyt vastuullisen valinnan.” (Säntti, Talouselämä 17/2010, 58)

Sosiaalista vastuuta käsiteltiin johtamisen ja työntekijöiden näkökulmasta ensimmäisen kerran vuonna 2008. Artikkeleissa käytettiin termejä vastuullinen johtaminen sekä eettinen johtaminen, joilla molemmilla kuvattiin yrityksen vastuuta työntekijöidensä hyvinvoinnista. Vastuullista ja eettistä johtamista kuvattiin johtamiseksi, joka huolehtii

sekä työntekijöistä että yrityksen taloudellisesta tuloksesta. Vastuullisella johtamisella onkin yrityksissä havaittu myös olevan etunsa:

”Olemme havainneet, että vastuullisuuden avulla voi erottautua, parantaa tehokkuutta ja löytää uusia kilpailuetuja.” (Rehell, Talouselämä 20/2008, 72)

Vuonna 2011 kirjoittelussa tuotiin esille ensimmäistä kertaa eläinten hyvinvointi ja sen tärkeys yritysvastuun osana:

”Tuotantoeläinten elämän tarkoitus on tuottaa maitoa, munia ja lihaa. Kuolema on väistämätön osa prosessia. Mutta kun tuotteiden raaka-aine on elävä ja tunteva yksilö, eläinten hyvinvoinnin pitäisi olla yritysvastuun ykkösasia.” (Lappalainen, Talouselämä 35/2012,53)

Myös kansalaisjärjestöt tuotiin mukaan yritysvastuukeskusteluun vuonna 2011 julkaistussa artikkelissa, jossa kirjoitetaan:

”Kansalaisjärjestöjen ja yritysten yhteistyö on uusi askel yritysvastuussa. Luonnonsuojelujärjestö WWF on jopa konseptoinut yhteistyötä. WWF tarjoaa yrityksille liiketoimintakäytäntöjen parantamista tai koko liiketoiminnan muuttamista kestäväen kehityksen mukaiseksi. Yritykset voivat myös toimia vain hyväntekijän roolissa.” (Rajalahti, Talouselämä 26/2011, 52)

Ensimmäisissä artikkeleissa yritysten vastuu nähtiin enemmän yrityksen yhteiskunnallisena vastuuna. Artikkeleissa kirjoitettiin esimerkiksi siitä miten yritys voi auttaa lähiyhteisöään esimerkiksi tukemalla lasten lukutaidon kehittymistä ja kuinka

vastuullisuutta voidaan toteuttaa yrityksissä esimerkiksi tekemällä vapaaehtoistyötä. Viimeisimpänä vuosina sosiaalista vastuuta käsiteltiin enemmän yrityksen vastuuna sen omasta toiminnasta. Kirjoittelussa ei korostettu enää yrityksen merkitystä yhteiskunnallisena vaikuttajana vaan vastuu kuvattiin nimenomaan yritysvastuuna.

Edellisessä kappaleessa kuvattu kehitys heijastuu myös termeihin, joita käytettiin sosiaalisesta vastuusta kirjoitetuissa artikkeleissa. Termejä sosiaalinen vastuu ja yritysvastuu käytettiin artikkeleissa ensimmäisen kerran vasta vuonna 2011. Siihen asti yrityksen sosiaalisesta vastuusta kirjoitettiin termillä yhteiskuntavastuu. Termiä yhteiskuntavastuu ei käytetty yhtä aktiivisesti ympäristövastuusta tai taloudellisesta vastuusta kirjoitetuissa artikkeleissa, joissa kirjoitettiin yritysvastuusta tai vastuullisuudesta. Kuten aiemmin tämän tutkielman teoriaosassa tuotiin esille termit eroavat toisistaan lähinnä painotuksiltaan. Yhteiskuntavastuu- termi korostaa nimenomaisesti yrityksen osallisuutta yhteiskunnallisena vaikuttajana, kun taas termi yritysvastuu puolestaan on vakiinnuttanut asemansa liike-elämässä käytettävänä terminä.

4. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä tutkielmassa tarkasteltiin yritys vastuun kehitystä sekä ilmiön näkyvyyttä kansallisessa ammattilehtikirjoittelussa vuosina 2005- 2014. Tavoitteena oli selvittää miten yritys vastuun on kehittynyt ja miten yritys vastuun on näkynyt ammattilehtikirjoittelussa vuosina 2005- 2014. Tässä luvussa kerätään yhteen tutkielmassa saadut keskeiset tulokset, tuodaan esille tutkielmaan liittyvät rajoitukset ja esitellään mahdollisia jatkotutkimusaiheita.

4.1. Vastaukset tutkimuskysymyksiin

Tutkielman päätutkimuskysymys oli:

- Miten yritys vastuun on kehittynyt ja miten ilmiö on näkynyt kansallisessa ammattilehtikirjoittelussa vuosina 2005 – 2014.

Lisäksi tutkielmassa haettiin vastausta seuraavaan alatutkimuskysymykseen:

- Mitkä yritys vastuututkimuksen teemat nousevat esille ammattilehtikirjoittelussa?

Tutkielman päätutkimusongelmaan pyrittiin löytämään vastaus tutustumalla yritys vastuukirjallisuuteen ja aiheesta aiemmin tehtyyn tutkimukseen sekä tutustumalla kansallisesta ammattilehdestä kerättyyn aineistoon. Kirjallisuuskatsauksen perusteella yritys vastuun modernin aikakauden voidaan katsoa alkaneen vuodesta 1953, jolloin Bowen julkaisi kirjansa, jossa yritys vastuun määriteltiin liikemiesten tarpeeksi noudattaa yhteiskunnan yleisiä arvoja ja tehdä päätöksiä, jotka ovat linjassa näiden yhteiskunnallisten arvojen kanssa. Tästä seurasi lukuisa joukko muita tutkimuksia, jotka pyrkivät luomaan selvän määritelmän yritys vastuulle.

Yritysvastuun kehitystä voidaan tarkastella neljän tutkimusteeman kautta. Aikaisempiin tutkimuksiin perustuen yritysvastuun tutkimuksen voidaan katsoa jakautuneen neljään keskeiseen tutkimusteemaan, jotka ovat yritysvastuun määrittelyminen, sidosryhmäteoriat, yritysvastuun ja taloudellisen kannattavuuden välinen suhde sekä ympäristövastuu. Yritysvastuun määrittely tutkimus on käynnistynyt vuonna 1979, kun Carroll julkaisi artikkelinsa yritysvastuusta. Nämä tutkimukset ovat keskittyneet lähinnä yritysvastuu- käsitteen määrittelyyn sekä erilaisten yritysvastuu-mallien luomiseen. 1970- luvulta lähtien on keskusteltu myös yritysvastuun ja yrityksen taloudellisen kannattavuuden välisestä suhteesta. Sidosryhmänäkökulmat yritysvastuu- tutkimukseen puolestaan tulivat mukaan 1980- luvulla. Tuoreimman tutkimusteeman muodostaa ympäristövastuututkimus, jonka voidaan katsoa käynnistyneen 1990- luvun puolivälissä.

Tutkielman empiriaosiossa etsittiin Talouselämä- lehdestä yritysvastuuta käsitteleviä artikkeleita vuosilta 2005- 2014. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla analysoitavaan aineistoon kerätyt artikkelit luokiteltiin teemoihin. Artikkeleita löytyi yhteensä 43 kappaletta ja ne jakautuivat kolmeen eri teemaan: ympäristövastuu, taloudellinen vastuu ja sosiaalinen vastuu. Artikkelien määrä vaihteli vuosittain nollasta seitsemään kappaaleeseen. Eniten artikkeleita julkaistiin vuonna 2011 ja vastaavasti vähiten vuonna 2014, jolloin yritysvastuuta käsitteleviä artikkeleita ei julkaistu lainkaan. Aiheen ajankohtaisuuden vuoksi on yllättävää, että yritysvastuuta käsitteleviä artikkeleita ei julkaistu lainkaan vuonna 2014. Osittain tälle voi olla syynä tutkielman aineistonhakuun liittyvät rajoitukset. Artikkelit valikoituivat analysoitavaan aineistoon vain jos niiden otsikoissa käytettiin yritysvastuuseen viittaavaa sanaa. Vaikka artikkeli olisi käsitellyt yritysten vastuullisuuskysymyksiä, on artikkeli voinut otsikoinnin takia jäädä pois aineistosta, sillä otsikko ei välttämättä aina vastaa artikkelin sisältöä. Vuosille 2005- 2013 artikkelit ovat puolestaan jakautuneet varsin tasaisesti.

Artikkeleista 11 kappaletta käsitteli ympäristövastuuta. Ympäristövastuu teemaan luokitellut artikkelit lähestyivät vastuukysymyksiä fyysisen ympäristön näkökulmasta. Keskeistä teeman artikkeleissa oli ympäristöongelmien hallinta sekä luonnonvarojen

kestävä käyttö. Tarkasteluajanjakson alkuvuosina artikkelit keskittyivät nimenomaan tähän ympäristönsuojeluun. Vuosien kuluessa kirjoitteluun otettiin enemmän mukaan myös ympäristövastuullisuuden liiketaloudellinen puoli. Loppupään vuosina kirjoittelussa huomioitiin entistä enemmän ympäristön huomioimisesta aiheutuva kilpailuetu ja muu liiketaloudellinen hyöty.

Ympäristövastuu teemaan lukeutuneet artikkelit käsittelivät muun muassa uusiutuvan energian käyttöä, jätehuoltoa ja päästöjen rajoittamista. Ympäristövastuuta käsittelevät artikkelit voidaan jakaa näkökulmansa perusteella kahteen alateemaan. Toinen teema käsittelee ympäristövastuuta enemmän ympäristön näkökulmasta. Keskeistä tässä teemassa on ympäristönsuojelu ja luonnonvarojen mahdollisimman kestävä käyttö. Toinen teema taas käsittelee ympäristövastuuta enemmän yrityksen liiketoiminnan näkökulmasta. Tässä teemassa ympäristövastuu nähdään kilpailuetuna ja liiketoiminnan strategisena osana. Vastuullisuudesta yritetään löytää uusi puolia, joita yritys voi hyödyntää liiketoiminnassaan.

Taloudellista vastuuta käsitteli puolestaan 14 artikkelia. Teeman artikkelit lähestyivät yritys vastuuta yritysten talouden ja liiketoiminnan näkökulmasta. Ensimmäisissä taloudellista vastuuta käsittelevissä artikkeleissa kannattavuus ja taloudellinen menestys nähtiin edellytyksenä yritys vastuulle. Hiljalleen vuosien kuluessa tämä asetelma kääntyi pääläelleen. Tarkasteluajanjakson loppupuolella artikkelit käsittelivät sitä, kuinka yritykset voisivat hyötyä taloudellisesti vastuullisuuden huomioimisesta liiketoiminnassaan. Yritykset alkoivat yhä enemmän kiinnittää huomiota omaan brändiinsä ja kestävä kehitys nähtiin mahdollisuutena uudistaa koko liiketoiminta. Keskeistä teemassa on se kuinka vastuullisilla toimenpiteillä yrityksessä voidaan vaikuttaa yrityksen taloudelliseen menestykseen tai menestymättömyyteen. Keskustelua artikkeleissa herätti se voiko vastuullinen liiketoiminta tuoda yritykselle taloudellista menestystä. Teemaan jaetut artikkelit käsittelivät liiketoiminnan kannattavuutta, yritys vastuun vaikutusta yrityksen brändiin sekä eettistä sijoittamista.

Sosiaalisen vastuun teemaan luokiteltiin eniten artikkeleita eli yhteensä 18 kappaletta. Sosiaalisen vastuun artikkeleissa keskeisimmissä asemassa olivat yrityksen eri sidosryhmät kuten henkilöstö, kuluttajat, lähiyhteisö ja kansalaisjärjestöt. Ensimmäisissä sosiaalisesta vastuusta julkaistuissa artikkeleissa kirjoitettiin lähinnä lähiyhteisöstä sekä yrityksen henkilöstöstä. Yritysvastuun käsitettä ei käytetty kirjoittelussa ja artikkelit sivusivat vastuullisuuskysymyksiä vain pintapuolisesti. Tarkasteluajanjakson ensimmäisinä vuosina sosiaalinen vastuu nähtiin yhteiskunnallisena vastuuna. Tarkasteluajanjakson loppua kohden kirjoittelussa sosiaalinen vastuu kehittyi yhteiskunnallisesta vastuusta yritysvastuiksi. Tämä näkyi myös terminologiassa. Ensimmäisissä artikkeleissa käytetty termi yhteiskuntavastuu vaihtui termeihin sosiaalinen vastuu ja yritysvastuu. Artikkeleissa kirjoitettiin vastuullisesta ja eettisestä johtamisesta, kansalaisjärjestöjen osallisuudesta yritysten vastuutoimenpiteisiin sekä yritysten osallisuudesta lähiyhteisön toimintaan. Sosiaalista vastuuta kuvattiin artikkeleissa kahdesta eri näkökulmasta. Toinen näkökulma näki sosiaalisen vastuun yhteiskunnallisena vastuuna. Tästä näkökulmasta katsottuna yrityksen tulisi osallistua yhteiskunnan kehittämiseen esimerkiksi tukemalla lähialueiden koulujen toimintaa. Toinen näkökulma puolestaan käsitti sosiaalisen vastuun suppeampana aihealueena, jossa korostuu yrityksen vastuu sen omista ensisijaisista sidosryhmistä kuten työntekijöistä ja kuluttajista. Tämä näkökulma korostaa esimerkiksi työntekijöiden hyvinvointiin panostamista vastuullisen johtamisen avulla.

Yritysvastuun kehitys on ollut kaikissa kolmessa teemassa samansuuntaista. Tarkasteluajanjakson ensimmäisinä vuosina julkaistuissa artikkeleissa vastuullisuuskysymyksiä käsitellään pintapuolisesti ja niitä kuvataan lähinnä yritykselle vapaaehtoisena lisänä liiketoimintaan. Vuosien kuluessa yritysvastuu saa kaikissa kolmessa teemassa strategisemmän aseman ja se osattiin nähdä jopa kilpailuetuna yrityksissä. Tämä kehitys näkyy myös artikkeleissa käytetyissä termeissä. Esimerkiksi yritysvastuutermiä käytettiin ensimmäisen kerran sosiaalisen vastuun artikkeleissa vasta vuonna 2011 ja ympäristövastuun artikkeleissa vasta vuonna 2013. Termin käyttöönotto kuvastaa sitä, että vastuullisuudesta on tullut tärkeä ja olennainen osa yritysten

toimintaa, mikä on vaatinut erillisen, vastuullista toimintaa kuvaavan termin kehittämisen.

4.2. Tutkielman rajoitukset ja mahdollisia jatkotutkimusaiheita

Tutkielman empiirisen osion aineisto koostui ainoastaan suomalaisen Talouselämä-lehden yritys vastuuta käsittelevistä artikkeleista. Saatuja tuloksia ei voida kovin luotettavalla tavalla yleistää koskemaan yritys vastuun kehitystä ja ilmiön näkyvyyttä, sillä empiirisessä osiossa käytetty aineisto oli varsin suppea. Lisäksi artikkelien jako teemoihin perustuu hyvin pitkälle tutkijan subjektiiviseen näkemykseen. Toisen tutkijan toteuttamana tutkielmasta voitaisiin saada varsin erilaisia tuloksia. Myös aineistonhakuun liittyi omat ongelmansa. Aineisto kerättiin selaamalla lehdet kannesta kanteen ja lukemalla artikkelit ainoastaan otsikkotasolla. Tämä aineistonkeruu menetelmä on voinut jättää analysoitavan aineiston ulkopuolelle yritys vastuuta käsitteleviä artikkeleita, sillä artikkelin otsikko ei välttämättä aina kuvaa artikkelin sisältöä. Ennalta määrätyt hakusanat, joiden perusteella artikkelit valikoituivat analysoitavaan aineistoon, saattoivat myös osaltaan aiheuttaa sen, että tutkielman aiheen kannalta olennaisia artikkeleita rajautui analysoitavan aineiston ulkopuolelle. Yritys vastuun teoriakirjallisuudessa käytetyt termit eivät välttämättä ole samoja, joita toimittajat käyttävät kirjoittaessaan yritysten vastuullisuudesta. Tutkielman luotettavuutta arvioitaessa tulee myös kiinnittää huomiota teoriaosuudessa esiteltujen tutkimusteemojen päällekkäisyyteen. Osa tutkimuksista esimerkiksi ammentaa sekä sidosryhmäteorioista että yritys vastuuteorioista. Tarkkaa ja selkeää rajaa on vaikea vetää teoriaosuudessa mainittujen neljän tutkimusteeman välille.

Aiheesta tarvitaan lisää tutkimusta. Jatkotutkimuskohteina tutkielmaa voisi laajentaa ottamalla tarkasteluun kansallisen ammattilehden lisäksi kansainvälisiä ammattilehtiä ja tehdä vertailun kuinka yritys vastuun näkyvyys eroaa kansallisen ja kansainvälisen ammattilehden välillä. Tutkielmaa voisi myös laajentaa koskemaan useampaa kuin yhtä kansallista ammattilehteä. Näin voitaisiin vertailla eroaako yritys vastuukirjoittelu

kansallisten ammattilehtien välillä. Tutkielman voisi tulevaisuudessa toteuttaa myös ottamalla tarkasteluun aikaisempia vuosikymmeniä.

LÄHTEET

Kirjallisuus ja raportit

Elkington, J. (2004) Enter the triple bottom line. In Henriques, A. & Richardson, A. (toim.) The Triple Bottom line, Does it all add up? Lontoo, Earthscan.

Eskola, J. & Suoranta, J. (2000). Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 6.painos, Tampere, Osuuskunta Vastapaino.

Freeman, R. (1984) Strategic Management: A Stakeholder Approach to Social Responsibility and Social Performance, Boston, Pitman.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (1997) Tutki ja kirjoita. 5.painos. Helsinki, Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Joutsenvirta, M., Halme, M., Jalas, M. & Mäkinen, J. (2011) Vastuullinen liiketoiminta kansainvälisessä maailmassa. Helsinki, Gaudeamus.

Juutinen, S. & Steiner, M. (2010) Strateginen yritysvastuu. Helsinki, Wsoypro Oy.

Kallio, T.J. & Nurmi, P. (2005) Vastuullisen liiketoiminnan tutkimus. In Kallio, T.J. & Nurmi, P. (toim.) Vastuullinen liiketoiminta – peruskysymyksiä ja esimerkkejä. Tampere, Turun kauppakorkeakoulu.

Lehtipuu, P. & Monni, S. (2007) Synergia – Vastuullisen liiketoiminnan menestysmalli. Helsinki, Talentum.

Niskala, M., Pajunen, T. & Tarna-Mani, K. (2013) Yritysvastuu – Raportointi- ja laskentaperiaatteet. Helsinki, KHT-media.

Rohweder, L. (2004) Yritysvastuu – kestävä kehitys organisaatiotasolla. Helsinki, WSOY.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2006) Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki, Tammi.

Vihanto, M. (2005) Vastuullinen liiketoiminta taloustieteessä. In Kallio, T. & Nurmi, P. (toim.) Vastuullinen liiketoiminta – peruskysymyksiä ja esimerkkejä. Tampere, Turun kauppakorkeakoulu.

World Commission on Environment and Development (1987) Our common future. Oxford, Oxford University Press.

Artikkelit

Bansal, P. & Roth, K. (2000) Why companies go green: A model of ecological responsiveness. *Academy of management journal* 43, 4, 717-736.

Christmann, P. (2000) Effects of best practices of environmental management on cost advantage: the role of complementary assets. *Academy of management journal* 43, 663 – 680.

Callan, S. & Thomas, J. (2009) Corporate financial performance and corporate social performance: An update and reinvestigation. *Corporate Social responsibility and Environmental Management* 16, 61- 78.

Campbell, J. (2007) Why would corporations behave in socially responsible ways? An institutional theory of corporate social responsibility. *Academy of Management Review* 32, 3, 946-967.

Carroll, A. (1979) A Three- Dimensional Conceptual Model of Corporate Performance. *The Academy of Management Review* 4, 4, 497-505.

Carroll, A. (1991) The Pyramid of Corporate Social Responsibility: Toward the Moral Management of Organizational Stakeholders. *Business Horizons* 34, 4, 39-48.

Carroll, A. (1999) Corporate Social Responsibility: evolution of a Definitional Construct. *Business and Society* 38, 3, 268-295.

Cerin, P. & Karlson, L. (2002) Business incentives for sustainability: a property rights approach. *Ecological economics* 40, 13- 22.

Davis, K. (1960) Can Business Afford to ignore Social responsibilities? *California Management Review* 2, 3,70-76.

Davis, K. (1973) The Case for and against the business assumption of Social Responsibilities. *Academy of Management Journal* 16, 2, 312 – 322.

Dyllick, T. & Hockerts, K. (2002) Beyond the business case for corporate sustainability. *Business Strategy and the Environment* 11, 2, 130- 141.

Egri, C. & Ralston, D. (2008) Corporate responsibility: A review of international management research from 1998 to 2007. *Journal of International Management* 14, 4, 319 – 339.

Freeman, R.E., McVea, J. (2004) A Stakeholder Approach to Strategic Management. Darden Graduate School of Business Administration, University of Virginia. Working Paper No. 01-02

Friedman, M. (1970) The Social Responsibility of Business Is to Increase Its Profits. In: Zimmerli, W. C., Richter, K. & Holzinger, M. (toim.) *Corporate Ethics and Corporate Governance*. Berliini-Heidelberg, SpringerVerlag.

Garriga, E. & Melé D. (2004) Corporate Social Responsibility Theories: Mapping the Territory. *Journal of Business Ethics* 53, 1/2. 51-71.

Goel, M. & Ramanathan, P.E. (2014) Business Ethics and Corporate social Responsibility – Is there a dividing line? *Procedia Economics and Finance* 11, 14, 49-59.

Hillman, A. & Gerald, D. (2001) Shareholder value, Stakeholder management and social issues: What's the bottom line? *Strategic Management journal* 22, 2, 125-139.

Joyner, B. & Payne, D. (2002) Evolution and implementation: A study of values, Business Ethics and Corporate Social Responsibility. *Journal of Business Ethics* 41, 4, 297- 311.

Lankoski, L. (2008) Corporate responsibility Activities and Economic Performance: a Theory of Why and How they are connected. *Business Strategy and The Environment* 17, 8, 536 – 547.

Linnenluecke, M. & Griffiths, A. (2013) Firms and sustainability: Mapping the intellectual origins and structure of the corporate sustainability field. *Global Environmental Change* 23, 1, 382-391.

Lockett, A., Moon, J. & Visser, W. (2006) Corporate social Responsibility in Management Research: Focus, Nature, Salience and Sources of Influence. *Journal of Management Studies* 43, 1, 115 – 136.

Makni, R., Francoeur, C. & Bellavance, F. (2009) Causality between corporate social performance: Evidence from Canadian firms. *Journal of Business Ethics* 89,3, 409-422.

Margolis, J.D. & Walsh, J.P. (2003) Misery loves companies: Rethinking social initiatives by business. *Administrative Science Quarterly* 48, 2, 268-305.

Matten, D., Crane, A. & Chapple, W. (2003) Behind the mask: Revealing the true face of corporate citizenship. *Journal of Business Ethics* 45, 1-2, 109- 120.

Matten, D. & Crane, A. (2005) Corporate citizenship: Toward an extended theoretical conceptualization. *Academy of management Review* 30,1, 166-179

Mitchell, R., Agle, B. & Wood, D. (1997) Toward a theory of stakeholder identification and salience: defining the principle of who and what really counts. *Academy of Management Review* 22, 4, 853, 886.

McWilliams, A. & Siegel, D. (2000) Corporate Social Responsibility and Financial Performance: correlation or misspecification. *Strategic Management Journal* 21, 5, 603 – 609.

Orlitzky, M., Schmidt, F. & Rynes, S. (2003) Corporate Social Performance: A Meta – Analysis. *Organization Studies* 24, 3, 403 – 441.

Rondinelli, D. & Berry, M. (2000) Environmental citizenship in multinational corporations: social responsibility and sustainable development. *European Management Journal* 18,1, 70- 84.

Sen, S. & Bhattacharya, C.B. (2001) Does doing good always Lead to Doing Better? Consumer Reactions to Corporate Social Responsibility. *Journal of Marketing Research* 38, 2, 225- 243.

Sharma, S. (2000) Managerial interpretations and organizational context as predictors of corporate choice of environmental strategy. *Academy of Management Journal* 43, 4. 681- 697.

Smith, P. & Charicz, C. (2011) The shift needed for sustainability. *The Learning organization* 18, 1, 73- 86.

Swanson, L. & Zhang, D. (2012) Perspectives on Corporate responsibility and sustainable development. *Management of environmental quality: An international journal* 23, 6, 630-639.

Waddock, S., Bodwell, C. & Graves, S. (2002) Responsibility: The new business imperative. *Academy of management executive* 16, 2, 132- 148.

Wood, D. (2010) Measuring Corporate Social Performance: A Review. *International Journal of Management Reviews* 12, 1, 50- 84.

Internet- lähteet

Aikakausmedia (2015) Talouselämä: mediatiedot [verkkodokumentti]. [viitattu 14.4.2015]. Saatavilla <http://www.mediakortit.fi/mediakortit/talouselama/329/#contact>

Fibs (2013a) Yritysvastuun lyhyt historia [verkkodokumentti]. [viitattu 4.3.2015]. Saatavilla <http://www.fibsry.fi/fi/yritysvastuu/yritysvastuun-osa-alueet/historia>

Fibs (2013b) Yritysvastuun sanasto [verkkodokumentti]. [viitattu 7.4.2015]. Saatavilla <http://www.fibsry.fi/fi/yritysvastuu/yritysvastuusanasto>

Fibs (2013c) Määritelmä, hyödyt ja osa-alueet [verkkodokumentti]. [viitattu 28.4.2015]. Saatavilla <http://www.fibsry.fi/fi/yritysvastuu/yritysvastuun-osa-alueet>

Talentum Mediamyynti (2015) Talouselämä: Printti [verkkodokumentti]. [viitattu 14.7.2015]. Saatavilla <http://mediamyynti.talentum.fi/kanavat/2014-09-03/Talouselämä-14.html>

AINEISTOLÄHDELUETTELO

TALOUSELÄMÄ

Vuosi 2005

Holtari, S. (2005) Lesonen kylvää rahaa tuuleen. Talouselämä 15/2005, 34- 36.

Koivuporras, T. (2005) Kannattavuus on yhteiskuntavastuun perusta. Talouselämä 38/2005, 53.

Lilius, A-L. (2005) Intia on rohkeiden maa. Talouselämä 9/2005, 28- 33.

Seies, E-R. (2005) Yhteiskuntavastuu veti VR:ään. Talouselämä 3/2005, 78.

Vuosi 2006

Heiskanen, M. (2006) Vastuullisuus on trendi. Talouselämä 24/2006, 96.

Järventie, T. (2006) Tule herkäksi, ole luova. Talouselämä 28/2006, 58- 59.

Koroma, J. (2006) Yrityksen vai yhteiskunnan vastuu. Talouselämä 12/2006, 30.

Lennon, E. (2006) Yrityskaupoista tuli hyväksynnän ostoa. Talouselämä 16/2006, 18.

Muukkonen, H. (2006) Kolme euroa tuhannesta karttaa paheita. Talouselämä 15/2006, 68.

Seulamo, M. & Alto, P. (2006) USA vihertää Nesteelle. Talouselämä 31/2006, 51- 54.

Vuosi 2007

Holtari, S. (2007) Älä syöksy suin päin ilmastokuplaan. Talouselämä 7/2007, 50- 51.

Lähteenmäki, P. (2007) Suuryrityksiltä puuttuvat ilmastovisiot. Talouselämä 41/2007, 14.

Puustinen, T. (2007) Keikkapaidasta Metsäliittoon. Talouselämä 5/2007, 79.

Vuosi 2008

Heiskanen, M. (2008) Syntiseulan läpi indexiin. Talouselämä 39/2008, 58.

Kankare, M. (2008) Suomi-auto alkoi vihertää. Talouselämä 20/2008, 34- 36.

Muukkonen, H. (2008) Reilu johtaja säästää sydäntä. Talouselämä 36/2008, 45- 47.

Mäenpää, M. (2008) EU:n on tartuttava tehtaiden lopetukseen. Talouselämä 6/2008, 51.

Seulamo, M. (2008) Kalifornia koeajaa tulevaisuuden. Talouselämä 8/2008, 52- 53.

Vihma, P. (2008) Muotifraasi kääntyy käytännöksi. Talouselämä 20/2008, 72.

Vuosi 2009

Joutsenvirta, M. (2009) Yritysvastuu vaatii poliittista osaamista. Talouselämä 1/2009, 45.

Lilius, A.-L. (2009) Kiitos, minulle vihreä työpaikka. *Talouselämä* 29/2009, 13.

Lähteenmäki, P. (2009) Suomen vientitoivo on vihreä. *Talouselämä* 42/2009, 18- 24.

Mäntylä, J. (2009) Urheilu häviää, vihreys voittaa. *Talouselämä* 17/2009, 10.

Taipale, T. (2009) Keskolta ei heru vaalirahaa. *Talouselämä* 35/2009, 42- 43.

Vuosi 2010

Alkio, J. (2010) Arka varoo viherleimaa. *Talouselämä* 5/2010, 28- 30.

Kullas, E. (2010) Vastuullisuus tasapainottaa ahneutta. *Talouselämä* 22/2010, 51.

Lampikoski, T., Peuhkurinen, M. & Sippo, J. (2010) Seitsemän askelta viherbisnekseen. *Talouselämä* 31/2010, 6.

Säntti, H. (2010) Kiitos kaikesta, Äiti. *Talouselämä* 17/2010, 57.

Vuosi 2011

Felt, E. (2011) Vihreä sijoitus vaatii pitkän kasvuajan. *Talouselämä* 35/2011, 40- 41.

Kankare, M. (2011) Suo on täynnä tunteita. *Talouselämä* 23/2011, 49- 50.

Liljander, L. (2011) Yritysvastuu harhailee sivupoluilla. *Talouselämä* 34/2011, 8.

Mäkelä, J. (2011) Sosiaalinen vastuu on arjen tekoja. *Talouselämä* 8/2011, 6.

Rajalahti, H. (2011) Rakastu maailmanparantajaan. *Talouselämä* 26/2011, 51- 52.

Taipale, T. (2011) Resurssit asettavat raamit. *Talouselämä* 35/2011, 51.

Tommila, E. (2011) Väärä vihreys vahingoittaa ympäristöä. *Talouselämä* 20/2011, 12.

Vuosi 2012

Lappalainen, E. (2012) Eläinten tehdas ei tunne vastuuta. *Talouselämä* 35/2012, 53- 57.

Lundén, K. (2012) Wahlroos ei ole laskussa, mutta onko Nordea. *Talouselämä* 18/2012, 18.

Simola, E. (2012) Ongelmat pysyvät elektroniikassa. *Talouselämä* 23/2012, 35- 37.

Vuosi 2013

Lappalainen, E. (2013) Uusi soijatehdas lupaa vastuullisuutta. Talouselämä 13/2013, 11.

Lappalainen, E. (2013) Professori tyrmää turkisan sertifiointin. Talouselämä 22/2013, 8- 9.

Otterström, T. (2013) Neljä myyttiä vastuullisesta sijoittamisesta. Talouselämä 11/2013, 69- 70.

Rinne, J. (2013) Eettinen kettu myy maailmalla. Talouselämä 2/2013, 34- 37.

Ruska, T. (2013) Vihreitä mielikuvia vai uusia innovaatioita? Talouselämä 17/2013, 67- 68.